

MAGYAR NEMZETI HELYNÉVTÁR

Szép Szilvia

ÚJTIKOS
HELYNEVEI
Mintapéldány

ÚJTIKOS

Fotó: Civertan Grafikai Stúdió

SZÉP SZILVIA

Újtikos helynevei

Történeti háttér

Újtikos közigazgatási területe tájféldrajzilag a Hortobágy tájegység és a Közép-tiszai ártérhez tartozó Borsodi-ártér területén fekszik.

A település mai területe évszázadokon át Polgár külterületének számított, története is hozzá kapcsolódott. Tikos pusztát a második hajdúfelkelés után Polgárra telepített hajdúk használták. A 19. század közepén mindössze 18 lakosa volt. Tikoson átfut az Ohat–Pusztakócs–Tiszalök vasútvonal, az állomásépületet 1894-ben adták át. A Polgár környéki egri káptalani birtokok nagyobb mértékű felparcellázása a Nagyatádi-féle földreform során valósult meg 1920-ban, amikor nagyszámú hadiözvegy, hadirokkant és hadiárva mellett földnélküli mezőgazdasági munkások, kisiparosok, közalkalmazottak, összesen 1106 igénylő is földhöz jutott. Az új földbirtokosok a Kis-Tikosnak nevezett területen legeltetési társulatot hoztak létre.

Miután Görbeháza telepesközséggé fejlesztése az 1920-as évek második felében sikeresnek bizonyult, példájára az Országos Földhivatal 1938-ban a káptalantól megvásárolt Tikos-tanya területén 106 házhelyet mért ki. A telepesek között polgári, egyeki, tiszagyulaházi, tiszagyalfalui, újfehértói lakosok is voltak. Az új lakók nemcsak szántóföldet, hanem a földterület nagyságával arányos mértékű lakóházakat is kaptak, a nagyobb birtokokon gazdasági épületeket is emeltek.

Bár a telepesfaluban megindult az élet, Borockás és Tikos külterületek hivatalosan önálló köz-

séggé csak 1947. január 1-jén alakultak. Ezután megalakult a képviselőtestület, ami a település nevének *Újtikos*-ra változtatását határozta el. Miután Szabolcs vármegye közigazgatási bizottsága ezt támogatta, a belügyminiszter 1948-ban a településnév-változtatást helybenhagyta. Népessége 1949-ben 1155, 1970-ben 1153 fő volt. Újtikos 1950-ig Szabolcs vármegyéhez tartozott, ekkor a megyerendezés során Hajdú-Bihar megyéhez csatolták. Az 1950 és 1970 közötti időszakban a Polgári járás önálló községe volt, ezután a Debreceni járáshoz tartozott annak 1983. évi megszűnéséig. 1990-ig Polgár társközsége volt.

Újtikos község ma a Hajdúnánási járáshoz tartozik. Területe 2023-ban 3529 hektár, lakóinak száma 771 fő volt.

Irodalom:

BENCsik JÁNOS szerk., *Polgár története*. Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974.

KOVACSICS JÓZSEF szerk., *Magyarország történeti statisztikai helynévgyűjtője II*. Hajdú-Bihar megye. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 1997.

NÉMETH PÉTER, *A XI–XIV. századi Szabolcs megye települései. Adattár*. Nyíregyháza, 2023.

SZÁLKAI TAMÁS

Élőnyelvi adatok

Élőnyelvi gyűjtést végzett Szép Szilvia 2023-ban. Adatközlők voltak: Antal János (73 éves), Barta János (72), Bodnár Sándor (53), Kovács Levente (36), Takács József (54).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Béres Júlia 2013-ban. Adatközlők voltak: Makó János (63 éves), ifj. Makó János (27), Takács Sándor (75), Takács Sándorné Nagy Erzsébet (68).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Terge Lajos 1968-ban. Adatközlők voltak: Kövér József (50 éves), Lukács Albert (57), Magyar József (42), Molnár János (56), Suhajda Bertalan (76).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Tarjányi Judit 1967-ben. Adatközlők voltak: Csuha Balázné (30 éves), Kerégyártó Lukácsné (31), Kovács Mihályné (54), Laki Ferencné (71), Laki Mária (39).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Görömbei Andor 1965-ben. Adatközlő volt id. Görömbei Albert (86 éves).

Helynévtár

Újtikos 2023: *Újtikos, Újtikoson, újitikosi ~ Tikos ~ Tikos*, 2013: *Újtikos ~ Tikos*, 1997: *Újtikos*, 1993: *Tikos, Tikosháza*, 1988: *Újtikos*, 1974: *Tikos*, 1970: *Tikos, Tikostanya, Újtikos*, 1968: *Újtikos, Tikostanya*, 1965: *Tikos*, 1959: *Újtikos*, 1952: *Ujtikos, Újtikos*, 1950: *Ujtikos*, 1948: *Ujtikos*, 1947: *Tikosdülő*, 1945–1947: *Ujtikos, Tikos*, 1945: *Tikos tanya, Tikos, Tikos telep, Tikos állami újtelep*, 1943: *Tikos-tny. [tanya]*, 1941: *Tikos-tny. [tanya]*, 1939: *Tikos tny. [tanya]*, 1938: *Tikos, Tikostanya*, 1933: *Tikostanya*, 1927: *Tikos tn. [tanya]*, *Tikos puszta*, 1918: *Tikos tn. [tanya]*, *Tikos psz. [puszta]*, 1913: *Tikostanya*, 1909: *Tikos*, 1909: *Tikos, Tikós*, 1904: *Tikos tanya*, 1904: *Tikos t[tanya]*, 1902: *Tikos*, 1902: *Tikos tanya*, [1901]: *Tikos*, [1900]: *Tikos*, 1900: *Tikos puszta*, 1897: *Tikos t[tanya]*, 1896: *Tikos*, 1893: P[uszt]a] *Tikos*, 1886: *Tikos t[tanya]*, 1883: *Tikos tn. [tanya]*, *Tikos puszta*, 1883: *Tikos*, 1880: *Tikos*, 1874: *Tikos*, 1873: *Tikos p[uszt]a*, 1870: *Tikos puszta, Tikos*, 1870: *Tikos puszta tanya, Tikos*, 1864: *Tikos puszta, Tikosi puszta*, 1858: *Tikos tanya, Puszta Tikos, Tikos*, 1858: P[uszt]a] *Tikos*, 1854: *Tikos*, 1851: *Tikos*, [1840]: *Praedium Ti-*

kos, 19. sz.: P[uszt]a] *Tikos*, [1800–1802]: *Tikos*, 1784: *Tikos*, é. n.: Pr. *Tikos*. — Település Hajdú-Bihar vármegyében, a Hajdúnánási járásban, Polgártól északkeletre. Szomszédos települései Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében Tiszadob és Tiszavasvári, Hajdú-Bihar vármegyében pedig Polgár és Tiszagyulaháza. Korábban Polgár határának volt a része. Egykor **Tikos-tanyá**-nak, **Tikos(i)pusztá**-nak nevezték, melyet más határ-resszel együtt 1947-ben **Tikos**, majd 1948-ban **Újtikos** néven községgé alakítottak. A létrejött község az itteni több száz cselédnek otthont adó Borockás-tanya és Tikos-tanya nevű külterületi lakott helyeknek már akkor is meglévő közúti és vasúti kapcsolatára épült. A település neve a *tikos* 'vad szárnyasokban gazdag vízfolyás' jelentésű földrajzi köznévből alakulhatott, mivel a Tisza szabályozása előtt áradások táplálta láp, mocsár és rétvilág összefüggő vízi élőhelyrendszere lehetett ezen a területen. Ez a természeti környezetre utaló névadás gyakori a magyar településnevek körében. Nem zárható ki azonban KISS LAJOS magyarázata sem, aki szerint a település nevében a magyar népnyelvi *tikos* 'tyúkos' jelentésű családnév rejlik. A családnév *Thywkw*s alakban tűnik fel a 15. század közepén a forrásokban, a 17. századtól pedig *Tikos ~ Tyúkos* névváltozatban szerepel. Korábban Árpád-kori személynévként is használták *Tikus, Thicus* alakban. Újtikos nevében az *új* előtag a település újabb létesülésére utal, amely egyben megkülönbözteti az előtag nélküli Somogy vármegyei *Tikos* falutól. Történeti forrásokban ezek mellett **Tikosháza, Tikos-dülő, Tikospusztatanya, Tikos-telep** néven is szerepel. Vö. Tikos-domb, Tikosi-legelő, Tikos-tó. — ÁSz., BENCSIK 1974a: 250, CzF., ÉGy., EKFT., FÉNYES 1851, FKNT., FNESz., GÖNCZY, GÖRÖMBEI 1965: 16, HKFT., Hnt., Kat., KOGUTOWICZ 44, L9.V.663.c/1, L9.V.680.b/1, L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XVII.552/1, L9.XVII.564/1, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, MaKF., MKFT., MVV. 19: 71, NYÍRCSÁK 1993: 9, PESTY 1864/38: 268b, 269b, PJFN. 13, RMCsSz., TERGE 1968: 9, T1.S.78.1806/24–27, T1.S.79.929/8, T1.S.80.XVIII.78/1–5, T10.FM.4, T10.FM.48, T10.FM.84, T10.FM.93, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.081, T16.T.109, T16.T.150, T16.T.152, T16.T.222, T16.T.373, T16.T.403,

Újtikos területe egy 1883-ból való térképen (T10.FM.93)

T16.T.409, T16.T.526, T16.T.562, T16.T.584, T21.TK.2164, T22.B.IX.a.521.

Ady Endre utca 2023: *Adi utca*, 1970: *Adi Endre utca*, *Temető utca*, 1968: *Temető utca*. — A Fő utcáról a temető felé vezető utca, ezért korábban **Temető utca** volt a neve. Hivatalos neve *Ady Endre utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-B5.

Ady utca lásd **Ady Endre utca**

Akácfas lásd **Akácfas-erdő**

Akácfas-erdő 2013: *Akácfas-erdő*, 1970: *Akácfas-erdő*, 1968: *Akácfas erdő* | *Ahoty Tikosrú Újtikos mégy az úd Dop Tiszadob felé, ott ęty csomó akácfa van. Ezé lett akácfas erdő*. 1967: *Akácfas erdő, Akácfas*. — A település belterületétől keletre található akácos erdő, a Nagy-erdő keleti része. **Akácfas** néven is említik. — BUDAI 1967: 2, ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 75. — T3-F4.

Akácós-remisz lásd **Kis-remisz**

Állam-zug lásd **Álom-zug**

Álom-zug 2023: *Álom-zug*, 2013: *Álom-zug ~ Állam-zug* | *állami föld is lehetett valamikor*, 1993: *Államzug* | *A Tanácsköztársaság idején Vass József jóléti miniszter úgy döntött, hogy a vasutasok földet kapjanak. Ezt együtt művelték mint ma a tsz-ben, ám ez a föld az államé volt, ők csak használták*. 1974: *Álomzug*, 1970: *Álom-zug*, 1968: *Álomzug*, 1959: *Állomzug*, 1952: *Álom zug, Álomzug, Álomzúg*, 1948: *Álomzug, Álomzúg*, 1916: *Álomzúg*, 1909: *Álom zug*, 1897: *Álom-zug*, 1883: *Álomzug*, 1870: *Álom zug*,

1870: *Álom zug, Álomzug*, 1866: *Álomzug*, 1864: *Állom Zúg*, 1804: *Álom zug* | *A polgári határon lévő Álom zug rétséget a Sajó Szegediek árendálták....* 1639: *Álom zug* | *A Király érnek Nap Nyugoti szélétől mintegy 32 lépésnyire distál és a dél felé fekvő Álom zugnak....* — A település belterületétől nyugatra fevő szántóföld, amelyet a Király-ér kanyarulata vesz körül. Átnyúlik Tiszagyulaháza határába is. A Hortobágy környékén gyakori név, olyan legelőket jelöl, ahol a víz által körülhatárolt területen a pásztor álomra hajthatta a fejét, mert a jószág nem tudott elkóborolni. A *zug* földrajzi köznévi 'a folyó kanyarulatában lévő terület' értelmű. Az adatközlők szerint az **Állam-zug** nevet azért kapta, mert állami föld lehetett valamikor. A névforma nyilvánvalóan az *Álom-zug* átértelmezésével alakult. — BENCsik 1974: 230, ÉGy., FKnt., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 9, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, TERGE 1968: 75, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.46, T10.FM.93. — T2-D4.

Alsó sor lásd **Rákóczi utca**

Alvég lásd **Béke utca**

Apaállat-telep lásd **Betonüzem**

Arany János utca 2023: *Arany János utca ~ Salvador Allende utca*. — A település belterületének keleti szélén, az Önkormányzati Hivatalhoz vezető utca. Korábbi elnevezése **Salvador Allende utca**, amely 1991-ig volt használatban. Hivatalos neve *Arany János utca*. — ÉGy. — T52-C4.

Ásvány 1993: *Ásván*, 1864: *ásvány lapossa*, 1858: *Ásvány*, 1783: *Aswan m[orast]*. — Egykor vízzel borított mocsaras terület Tiszagyulaháza és Újtikos határterületén, a Király-ér mentén. LOVAS szerint a Polgár körüli egykori mocsárvilág időszakos vízfolyása volt a Tisza szabályozása előtt. A név az *ásvány* 'árok' földrajzi köznéből alakult. Az **Ásvány laposa** név a kiszáradt folyómederre vagy az Ásvány nevű vízfolyás melletti alacsonyabb fekvésű vízálamos sík területre utalhat. Lásd **Ásvány-oldal** (Polgár). — EKFT., FKnt., LOVAS 1993: 40, MKFT., PESTY 1864/38: 268b. — T2-D4.

Ásvány laposa lásd **Ásvány**

Attila földje lásd **Kis-Tikos**

Bába-sár 2023: *Bába-sár, Bába-sárba*, 2013: *Bába-sár*, 1993: *Bábasár*, 1974: *Bábasár*, 1970: *Bába-sár*, 1968: *Bábasár, -ba* | *It mindég naty sár vót, oszt azé hijjág Bábasárnak, mer éccër még ëty kocsi is elakad benne, aminn a bábát vitték egy asszonyhó.* 1967: *Bábasár*, 1952: *Bábasár*, 1948: *Bábasár*, 1864: *bába sárja ere, bába sárjába*, [1840]: *Bába Sára*, 1824: *Bába sárja*, 1799–1809: *Bába Sárja*, 1784: *Babataria* [ɔ: *Babasaria*] *Fok*. — A település belterületétől délre fekvő szántóföld. Mély fekvésű, vízállásos földterület. **Bába sárja**, **Bába sárja ere** és **Bába sárja fok** formában is említik. Az adatközlők elmondása szerint a Polgárról érkező bába kocsija tengelyig merült el itt eső után, innen kapta nevét a terület. Ezt azonban a név 18–19. századi adatai nem valószínűsítik. A név előtagja a környéken gyakori *Bába* családnév lehet. — BENCsik 1974a: 231, BUDAI 1967: 2, ÉGy., EKFT., LIPSZKYMT., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 5, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, TERGE 1968: 75, T10.FM.48. — T3-E4.

Bába sárja lásd **Bába-sár**

Bába sárja ere lásd **Bába-sár**

Bába sárja fok lásd **Bába-sár**

Bába-tanya 2023: *Bába-tanya*. — A belterületől délre, a Kis-Tikoson fekvő tanya, egykori juhtelep. Tulajdonosának családnévéről kapta a nevét. — ÉGy. — T3-E5.

Bagolyfogó 2023: *Bagojfogó, Bagojfogón ~ Bagojfogósi-gyep ~ Bagojfogósi-legelő*, 2013: *Bagojfogó ~ Bagojvár*, 1993: *Bagolyfogó* | *Régebbsen e terület találkozásán a szántó és legelő közötti magaslaton volt egy szalmatető juhhodály és ebben a hodályban nagyon sok bagoly fészkelte és tartózkodott. Ide jártak baglyot fogni a gyerekek meg a felnőttek is.* 1952: *Bagolyfogó*, 1948: *Bagolyfogó*. — A település külterületének északi részén fekvő nagy kiterjedésű rét a Nyugati-főcsatorna mellett. Egy kis része átnyúlik Tiszagyulaháza területére is. Nevét egy baglyokkal teli juhhodályról kapta. **Bagolyfogósi-gyep**, **Bagolyfogósi-legelő** és **Bagolyvár** néven is említik. Vö. Bagolyfogósi-erdő, Bagolyfogósi út. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 2. — T3-F1F2G2.

Bagolyfogósi-erdő 2023: *Bagojfogósi-erdő*. — A település északi határában található erdő

a Bagolyfogón a Pántlika-tábla mellett. Csupán egy széles fasorból áll. — ÉGy. — T3-F2.

Bagolyfogósi-gyep lásd **Bagolyfogó**

Bagolyfogósi-legelő lásd **Bagolyfogó**

Bagolyfogósi út 2023: *Bagojfogósi út*. — A település északi határában, a Bagolyfogó mellett húzódó út, amely az Összekötő-csatornáig tart. — ÉGy. — T3-G2G3.

Bagolyvár lásd **Bagolyfogó**

Bakterház 2023: *Bakterház*, 2013: *Bakterház ~ Órház*, 1970: *Baktërház*, [1901]: *Órház*. — A település északi határában álló vasúti órház. **Órház** néven is említik. Vö. *Bakterházi-tábla*. — ÉGy., PJFN. 14, T10.FM.120. — T3-F2.

Bakterházi-tábla 2013: *Bakterházi-tábla*, 1993: *Bakterházi tábla*, 1970: *Baktërházi-tábla*, 1968: *Baktërházi tábla*, 1967: *Bakterházi tábla*. — A külterület északi határszélén fekvő földterület. Nevét az itt álló *Bakterház*ról kapta. — BUDAI 1967: 2, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 9, PJFN. 14, TERGE 1968: 75. — T3-F2.

Balogh-föld lásd **Balogh-perjés**

Balogh-perjés 2023: *Balogh-perjés, Balogh-perjésbe*, 2013: *Balogh-perjés ~ Balogh-föld ~ Perjés ~ Balogh-tábla*, 1993: *Perjési tábla*, 1981: *Perjés-dűlő*, 1970: *Balog-tábla, Përnyés-tábla*, 1968: *Baloktábla, Përnyéstábla* | *Ëty tábla a Borockásom belő, ami a gazdájáru kapta a nevit. | Nagyon sok përnnyefü mëk tarack nyótt ebbe a földbe. Nem is nagyol léhed benne sëmmi së termelnyí, mer a tarack mindënt kiöl.* 1952: *Perjés*, 1948: *Perjés*. — A határ északi részén fekvő szántóföld a Keskeny-dűlő és a Hajó-lapos között. Egykor két földterületből állt. A **Perjés**, **Perjés(i)-dűlő**, **Perjés(i)-tábla** névváltozata a *perjés* 'földdarab, ahol sok a perje' földrajzi köznévből alakult. A **Balogh-föld**, **Balogh-tábla** előtagja egykori tulajdonosának családnévéből alakult. Vö. *Perjési út*. — ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 2, PJFN. 13, TERGE 1968: 75, 82. — T3-F2.

Balogh-tábla lásd **Balogh-perjés**

Bator-zug lásd **Bútor-zug**

Bator-zug laposa lásd **Bútor-zug**

Béke út lásd **Béke utca**

Béke utca 2023: *Béke utca*, 1970: *Béke út, Alvég*, 1968: *Béke útja*. — A település belterületének

délnyugati részén, a Kossuth Lajos utcával párhuzamos utca. Az *Alvég* elnevezés arra utal, hogy ez a település legtávolabbi utcája. Említik *Béke út* és *Béke útja* formában is, hivatalos neve *Béke utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 86. — T52-B5.

Béke útja lásd **Béke utca**

Belső-telep lásd **Juhászati-telep**

Betáp-csatorna lásd **Összekötő-csatorna**

Betonüzem 2023: *Betonüzem*, 2013: *Apaállat-telep*. — A település belterületének délkeleti részén álló ipari telep. Egykor apaállatokat tartottak itt, ez magyarázza korábbi *Apaállat-telep* elnevezését. Ma betontermékek gyártásával foglalkozó vállalkozás telephelye. — ÉGy. — T52-C5.

Bibic-lapos 1993: *Bibiclapos* | *Ez a terület már nem található meg, mivel a Nyugati főcsatorna húzódik rajta. Nevében is benne van, hogy lapos terület. Tavasszal sekély vizállásos, a bibicnek kedvelt helye volt. Itt fészkeltek és költöttek ki fiókáikat. A régi mondás szerint a bibicnek március 12-ére, Gergely napra meg kellett tojni az első tojást.* — A település keleti határán húzódó Nyugati-főcsatorna egyik szakasza mellett fekvő egykori terület, valószínűleg a mai Bivalyfürdő környékén. A vízállásos, lapos terület a bibicnek kedvelt helye volt. Ma nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Bivalyfürdő 2023: *Bivajfürdő* | *Sekéjes, zombékos, nádas rész, amiben a bivajok fürdenek, de a vízimadaraknak is kedvelt helye.* — A település délkeleti határában, a Nyugati-főcsatorna mellett fekvő feltöltött, régi, kiszáradt halastó. A név a *bivalyfürdő* 'bivalyok fürdetésére szolgáló állóvíz' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT. — T3-H4.

Bivaly-lapos lásd **Tinó-lapos**

Bokorháti út 2023: *Bokorháti út*. — A belterületől délre a 36-os főúttal párhuzamosan, a szomszédos Polgárhoz tartozó Bokor-hát nevű szántóföldre vezető földút a település délnyugati részén. — ÉGy. — T2-D4D5.

Bolti sor lásd **Kossuth Lajos utca**

Bolt utca lásd **Kossuth Lajos utca**

Bombatölcsérek 2023: *Bombatölcsérek*, 2013: *Bombatölcsérek*. — A belterületől északra, a Keskeny-erdőben levő gödrös földterület. A név

második világháborús bombák helyére utal. — ÉGy. — T3-F3.

Boročka lásd **Borockás**

Borockás 2023: *Borockás, Borockásra*, 2013: *Borockás*, 1997: *Boroskás*, 1981: *Borockás*, 1974: *Borockás*, 1970: *Borockás*, 1968: *Borockás, -ba* | *Végig a tiszavasvári határonn a Borockás húzógyík. Ebbe osz van szántó is még legelő is.* 1967: *Borockás*, 1959: *Borockás*, 1956: *Borockás*, 1952: *Boroskás, Boroczkás*, 1952: *Borock, Borockás*, 1948: *Borockápuszta, Borockás*, 1947: *Borockas*, 1945: *Borockás puszta, Borockás, Boroczkás*, 1943: *N[agy]-borockás*, 1941: *N[agy]-borockás*, 1870: *Borocskás*, 1869: *Borocska, Boroczka, Boročka*, 1866: *Boroszkas*, 1862: *Boroczkási földbirtok*, 1860: *Borockás*, 1858: *P[uszt] Boroczkás*, 1858: *Puszt Boroczkas*, [1840]: *Boroczkás*, 1839: *Boroczkási* részekén, 19. sz.: *Borocskás*. — Nagy területű határrész a település északkeleti részén. Az egrri káptalan egykor itt álló tiszttartói kúriáját és a körülötte lévő területet nevezték így. Ma is ezt az elnevezést használják. Korábban *Borockápuszta, Boročka* néven is említik a források. A *Boroska, Boroskás, Borocska, Borocskás* adatok a név félrehallásával, újraértelmezésével jöhettek létre. Részei a Kis-Borockás és a Nagy-Borockás. A név a nyelvjárási *boročka* 'barack' -s képzős alakja, eredetileg barackfákkal beültetett területet jelölhetett. Vö. Borockás-csatorna, Borockás-hát, Borockási-erdő, Borockási-kaszáló, Borockási-legelő, Borockási sor, Borockási-tó, Borockási út, Borockás-tanya, Borockás-tópart. — BENCSIK 1974a: 233, ÉGy., Hnt., L9.V.680.b/1, L9.VI.181.III/2, L9.XVII.552/1, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, MaKF., MKFT., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, TARJÁNYI 1967: 5, TERGE 1968: 75–76, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T1.S.80.XVIII.78/1–5, T10.FM.48, T16.T.584, T22.B.IX.a.521, ÚMTsz. — T3-G3H3.

Borockás-csatorna 2023: *Borockás-csatorna*, 1981: *Borockás-csatorna*, 1970: *Borockási csatorna*, 1968: *Borockási csatorna*. — A település északkeleti határán húzódó csatorna, a Borockás határrész mellett. — ÉGy., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, TERGE 1968: 76. — T3-G2H2.

Borockás-hát [1800–1802]: *Boroczkás Hát*, 1781: *Boroczkás hátat* kaszálták, 1776: *Borocz-*

kás hát, 1762: *Borotzkás hát*, 1735: *Borockás-hát*. — A Borockás határrész magasabban fekvő részét jelölhette a település északkeleti részén. BENCSIK szerint urasági kaszáló volt a Borockás határrészen. Ma nem ismert név. — BENCSIK 1974a: 233, 250, T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T21.TK.2164.

Borockási-csatorna lásd **Borockás-csatorna**

Borockási dűlő lásd **Borockási út**

Borockási-erdő 2023: *Borockási-erdő* ~ *Borockási-nyaras*. — A település északkeleti határában, a Borockás-tanyától a Gulyatanyasi útig elnyúló nyárfákkal beültetett erdő. **Borockási-nyaras** néven is említik. — ÉGy. — T3-F3G3.

Borockási-kaszáló 1864: *Borotzkási kaszáló*. — Egykori kaszáló volt a Borockás határrészen. Ma nem ismert név. — PESTY 1864/38: 269a.

Borockási-legelő 1864: *Borotzkási legelő*. — Egykori legelő volt a Borockás határrészen. Ma nem ismert név. — PESTY 1864/38: 269a.

Borockási-nyaras lásd **Borockási-erdő**

Borockási sor lásd **Hunyadi utca**

Borockási-tanya lásd **Borockás-tanya**

Borockási-tó 2013: *Borockási-tó*, 1970: *Borockási-tó*, 1968: *Borockási tó* | *A Borockáson van egy Borockási tó névvel jelölt kis állóvíz*. 1959: *Borockási tó*, 1952: *Bor[ockási] tó*. — TERGE szerint a Borockáson fekvő egykori kis állóvíz. A Sárgás területén lehetett egykor. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, PJFN. 13, TERGE 1968: 76.

Borockási út 2023: *Borockási út* ~ *Borockási dűlő*. — A település keleti határában, a Borockásra vezető dűlőút. **Borockási dűlő** néven is ismerik. — ÉGy. — T3-G3.

Borockás-Mályvás 1973: *Borockásmályvás*. — A helységnévtár hivatalos külterületi lakott helyneveként a *Borockás* és a *Mályvás* nevét vonta össze. Nem lehetett ténylegesen használt név. — Hnt.

Borockáspuszta lásd **Borockás**

Borockás-tanya 2023: *Borockás-tanya* ~ *Borockási-tanya* ~ *Borockás Vendégház* ~ *Külső-telep*, 2013: *Borockás-tanya* ~ *Nagy-borockás-tanya*, 1959: *Borockási tanya*, 1950: *Borockástanyai földművesszövetkezet*, 1947: *Borockás tanya*, 1945: *Borockás tanya*, 1927: *Nagy Borockás tn. [tanya]*, 1924: *N[agy] Borockás tn. [tanya]*, 1918: *N[agy] Borockás tn. [tanya]*, 1909: *Nagy-borockás*, 1904: *Nagy Borockás tanya*, 1904: *N[agy] Borockás t[tanya]*, 1900: *Nagy-Borockás tn. [tanya]*, 1897: *N[agy] Borockás t[tanya]*, 1886: *N[agy] Borockás t[tanya]*, 1883: *Nagy Borockás tn. [tanya]*, 1870: *Nagy Borockás tanya*, 1870: *Nagy Borockás tanya*. — A Borockás határrészen fekvő tanya. Mivel a Nagy-Borockás területén van, **Nagy-Borockás-tanya** néven is említik. Egy régi épület van itt, mely az egri káptalan központi kastélya, kúriája volt. Az épület ma is megvan, magánkézre került, és felújították. Egy ideig vendégházként működött, erre utal a **Borockás Vendégház** megnevezése. Jelenleg Angus marha tenyésztéssel foglalkoznak a tulajdonosok. A **Külső-telep** elnevezés a belterülethez közelebb eső Juhászati-telephez, másnéven a Belső-telephez való viszonyítást fejezi ki. **Borockási-tanya** néven is említik. — ÉGy., GÖNCZY, HKFT., Kat., KOGUTOWICZ 44, L9.V.663.c/1, L9.V.680.b/1, L9.VI.181.III/7, L9.XVII.552/1, L9.XXX.474.a/1, T1.S.79.929/8, T16.T.109, T16.T.150, T16.T.373, T16.T.462, T16.T.526, T16.T.562. — T3-G3H3.

Borockás-tanya

Fotó: Harangi Mária

Borockás-tópart lásd **Tópart 2.**

Borockás Vendégház lásd **Borockás-tanya**

Borocska lásd **Borockás**

Borocskás lásd **Borockás**

Boroska lásd **Borockás**

Boroskás lásd **Borockás**

Bukfenc-tábla 1993: *Bukfenc-tábla* | *Az 1945-ös földosztáskor, mikor a földosztó bizottság megmutatta, hogy hova üsse le a mezsgye karót, a boldog tulajdonosa örömeiben három bukfencet vetett.* — NYÍRCSÁK szerint a Kis-Borockáson fekvő háromszög alakú tábla volt. Magyarázata szerint a név a tulajdonos örömbukfencére utal, amikor megkapta a földet az 1945-ös földosztáskor. Ma már nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 8.

Bútor-zug 2013: *Bútor-zug*, 1981: *Bútor-zug*, 1970: *Bútor-zugi* rész, 1968: *Bútorzugi* rész, 1952: *Butorzug*, 1948: *Butorzug*, *Bútorzug*, 1909: *Butorzug*, 1909: *Bútorzug*, 1909: *Butor-zúg*, *Butorzug*, 1897: *Budor-zug*, 1870: *Budor Zug*, 1870: *Butorzug*, *Búdor zug*, 1864: *bator Zúg*, *bator Zúg lapossa*. — A település déli határában, a Béke utca végén fekvő szántóföld. A névadás indítékát nem ismerjük. A név utótagja a *zug* 'valamely határrész (félreeső) szeglete' jelentésű földrajzi köznévből. PESTY adatközlője *Bator-zúg*, *Bator-zúg laposa*-ként említi. — ÉGy., FKNT., Kat., L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, TERGE 1968: 76, T1.S.79.929/8, T10.FM.46. — T3-E4.

Cselédsor lásd **Petőfi utca**

Csicsókás 2023: *Csicsókás*, *Csicsókásba ~ Csicsókás-tábla*, 2013: *Csicsókás*, 1993: *Csicsókás* | *Tekintettel arra, hogy a káptalan sertésstenyészéssel és hizlalással is foglalkozott ezt a táblát betelepítették csicsókával, mivel nagyon jó takarmány a sertéseknek.* 1970: *Csicsókás*, 1968: *Csicsókás, -ba* | *Ezelőtt sok vód benne csicsóka. Ez ojjan vadon termőd benne. Mikor osztán fél-szántották, sok kipusztút, oszt mást veteg bele. Azé még most is akad erty-kécs csicsóka. Hát ezé híjják Csicsókásnak.* 1967: *Csicsókás*, 1952: *Csicsókás*, 1948: *Csicsókás*. — A település belterületétől északra, a Mák-föld és a vasút mellett fekvő szántóföld. A név a *csicsókás* 'csicsóka termelésére használt terület' földrajzi köznévből alakult. *Csicsókás-tábla* néven is említik. Vö.

Csicsókási út. — BUDAI 1967: 2, ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 76. — T3-E3F3.

Csicsókási út 2023: *Csicsókási út.* — A település belterületétől északra húzódó út, a Csicsókás és a Mák-föld között. — ÉGy. — T3-E3.

Csicsókás-tábla lásd **Csicsókás**

Csordagyep lásd **Csordalegelő 1.**

Csordakút 2023: *Csordakút* | *Lehet még megvan a gém is. Akácós remisiz mellett volt, ahol tudtak delelni az állatok.* 1993: *Csordakút.* — A település déli határában, a Csordalegelőn lévő egykori kút. A név a *csordakút* 'szarvasmarhák itatására szolgáló kút a legelőn' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT., NYÍRCSÁK 1993: 9. — T3-F5.

Csordakút

Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

Csordalegelő 1. 2023: *Csordalegelő ~ Csordagyep*, 2013: *Csordalegelő*. — A település déli határában, a Kengyel-lapos és a Sziget-vári-legelő közötti legelő. A név a *csordalegelő* 'tehéncsorda legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. Ma már inkább kaszálják, de még bivalyokat is legeltetnek rajta. *Csordagyep* néven is említik. — ÉGy., FKNT. — T3-F5G5.

Csordalegelő 2. 2023: *Csordalegelő*. — A település délnyugati határában, az Örötvényben fekvő legelő. A név a *csordalegelő* 'tehéncsorda legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKnT. — T3-E5.

Csordalegelő 3. lásd **Kis-Tikosi-legelő**

Dadai út lásd **Dobi út**

Dankó-derék-rét 1754: *Danko derek rét*. — A Kőrös dereka környékén lévő kaszáló. A névadás indítékát nem ismerjük, az előtag személynév lehet. Elképzelhető, hogy a *rét* földrajzi köznévből nem része a névnek. — BENCSIK 1974a: 235.

Demeter 1. lásd **Demeter-gödör**

Demeter 2. lásd **Szemetes**

Demeter-gödör 2023: *Demeter-gödör, Demeter-gödörbe ~ Vályog-gödör ~ Demeter kúttya | Állítólag egy Demeter nevű királyi kincstárnok birtoka volt, aranygyűrűt, vonalas kerámiát is találtak itt. Újtikos első házaihoz innen vitték a földet.* 2013: *Demeter-gödör ~ Demeter-gödrök ~ Vályogvető-gödör | Itt volt temető, téglágető hely volt, itt volt a régi falu.* 1993: *Demeter | Valamikor a káptalan sok téglát égettetett ki. Ezen a helyen egy Demeter nevű régész ásatásokat is végeztetett, mivel csontmaradványok kerültek elő.* 1974: *Demeterkút*, 1970: *Dēmētēr-gödör, Dēmētēr-güdör*, 1968: *Dēmētērgödör, Dēmētērgüdör*, 1961: *Demeter kút*, 1952: *Demeter*, 1948: *Demeter*, 1909: *Demeter*, 1909: *Demeter*, 1909: *Demeter*, 1897: *Demeter*, 1870: *Demeter*, 1870: *Demeter*. — A település keleti határában, a 36-os főút és a Szemetes nevű erdő mellett fekvő földterület. A név előtagja családnévi eredetű lehet, a névadás okát nem ismerjük, a helybeliek többféle névmagyarozatot fűznek hozzá. **Demeter, Demeter-kút, Demeter kútja, Demeter-gödrök** formában is említik. A **Vályog-gödör, Vályogvető-gödör** névváltozat a 'hely, ahonnan a vályogvetéshez nyerik az anyagot' földrajzi köznévből alakult. Vö. **Demeter tava**. — ÉGy., FKnT., Kat., KRALOVÁNSZKY 1961: 42, L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, M. NEPPER 1974: 415, NYÍRCSÁK 1993: 5, PJFN. 14, TERGE 1968: 76, T1.S.79.929/8, T10.FM.46. — T3-F4.

Demeter-gödrök lásd **Demeter-gödör**

Demeter kút lásd **Demeter-gödör**

Demeter kútja lásd **Demeter-gödör**

Demeter tava 1864: *Demeter tó*, [1840]: *Demeter tava*, 1837: *Demeter tava*, 1799–1803:

Demeter Tava. — A külterületen lévő egykori nádtermő víz. Bizonyára a *Demeter-gödör* névvel függ össze. **Demeter-tó** néven említik még a források. Ma nem ismert név. — BENCSIK 1974a: 235, LIPSZKYMT., PESTY 1864/38: 268b, T10.FM.48.

Demeter-tó lásd **Demeter tava**

Diófás lásd **Diófás-tábla**

Diófás-dűlő lásd **Diófás-tábla**

Diófás-tábla 2023: *Dijófás-tábla*, 2013: *Dijófás-tábla ~ Dijófás*, 1993: *Diófás dűlő | Szép diófákkal szegélyezett dűlő volt. Erről kapta a nevét. A nagyüzemi táblák miatt az 1960-as években kivágták a diófákat.* 1970: *Diófás-tábla*, 1968: *Dijófás tábla*, 1967: *Dijófás tábla*, 1952: *Diófás*, 1948: *Diófás*. — A település nyugati határában fekvő szántóföld, a Dorongos határrészen. Az egykor itt álló diófákról kapta a nevét. **Diófás** és **Diófás-dűlő** formában is említik. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 5, PJFN. 13, TERGE 1968: 76. — T3-E3.

Diófástábla út 2023: *Diófástábla út*. — A település külterületének nyugati részén húzódó út, a Diófás-tábla mellett. — ÉGy. — T3-E3.

Dobi út

Fotó: Szép Szilvia

Dobi út 2023: *Dobi út | Nevét onnan kapta, mert régen ezen az úton mentek a dobi malomba örölni. Ma már sokkal rövidebb, mint régen.* 2013: *Dobi út*, 1883: *Dadai út*, 1864: *Dadai út*. — A település belterületétől keletre húzódó út, a Poklos és a Nagy-erdő között.

Egykor ez az út vezetett Tiszadobra. A **Dadai út** névváltozat arra utal, hogy a Tiszadobbal szomszédos Tiszadadára vezető útként tartották számon. — ÉGy., PESTY 1864/38: 268b, T10.FM.93. — T3-F3.

Dorongos 2023: *Dorongos, Dorongosra ~ Dorongosi-tábla*, 2013: *Dorongosi-kaszáló*, 1993: *Dorongos*, 1970: *Dorongos*, 1968: *Dorongos, -ba* | *Ez egy nagyon röges terület, oszt úgy monták, hogy ezékét a rögekét tán doronggal lehetne csak szétvernyi. Errű maratt a neve.* 1967: *Dorongos*, 1959: *Dorongos*, [1840]: *Dorongós*. — A település északnyugati határrésze, a Perjési úttól nyugatra. TERGE szerint a földművelők doronggal tördelték itt a földrögöt, hogy magágyat készíthessenek. **Dorongosi-tábla** és **Dorongosi-kaszáló** néven is említik. Részai a Kis-Dorongos és a Nagy-Dorongos. Vö. Dorongosi-csatorna, Dorongosi-erdő, Dorongosi út. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 5, PJFN. 13, TERGE 1968: 77, T10.FM.48. — T3-E3.

Dorongosi-csatorna 2023: *Dorongosi-csatorna*. — A Dorongos nevű határrészen átfolyó csatorna a település nyugati határában. — ÉGy. — T3-E3.

Dorongosi-erdő 2023: *Dorongosi-erdő ~ Háromszög-nyaras*. — A Dorongos melletti erdő a település északnyugati határrészen. A **Háromszög-nyaras** név előtagja az erdő alakjára utal, utótagja a *nyaras* 'nyárfaerdő, nyárfákkal beültetett, benőtt hely' földrajzi köznévv. — ÉGy., FKNT. — T3-E3F2F3.

Dorongosi-kaszáló lásd **Dorongos**

Dorongosi-tábla lásd **Dorongos**

Dorongosi út 2023: *Dorongosi út*, 2013: *Dorongosi út*. — A település északnyugati határában, a Dorongos határrész mellett húzódó út. — ÉGy. — T3-E3.

Dózsa György utca 2023: *Dózsa György utca*, 1970: *Dózsa György utca, Újtelep*, 1968: *Újtelep* | *Itt a legutóbbi évekbe nagyon sok új ház épült. Ezé lett a neve is Újtelep.* — A település belterületének északnyugati részén húzódó utca. Az **Újtelep** név az 'újabbban épült falurész' földrajzi köznévből alakult. Hivatalos neve *Dózsa György utca*. — ÉGy., FKNT., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-B4.

Döggút 1. 2013: *Döggút*. — A belterülettől délre, a Dögösi-erdő mellett fekvő egykori döggút. A

név a hely egykori funkcióját jelöli. A *döggút* 'elhullott állatok elföldelésére szolgáló ásott száraz kút' földrajzi köznévből alakult. Vö. Dögös-lapos. — ÉGy., FKNT. — T3-E4.

Döggút 2. 2023: *Döggút*. — A település délkeleti határában, a Dög-legelőn fekvő egykori döggút. A név a hely egykori funkcióját jelöli. A *döggút* 'elhullott állatok elföldelésére szolgáló ásott száraz kút' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT. — T3-G5.

Dög-legelő 2013: *Dög-legelő*. — A külterület déli részén, a Gulyalegelőtől nyugatra fekvő legelő. Nevét az egykor ott álló Döggútról kapta. — ÉGy. — T3-G5.

Dögös lásd **Dögös-lapos**

Dögös-dűlő lásd **Dögös-lapos**

Dögösi-erdő

Fotó: Szép Szilvia

Dögösi-erdő 2023: *Dögösi-erdő*. — A belterülettől délre fekvő erdő, a 36-os főút mellett. Nevét az egykor ott álló Döggútról kapta. — ÉGy. — T3-E5.

Dögös-lapos 2023: *Dögös-lapos*, 2013: *Dögös ~ Dögös-dűlő*, 1993: *Dögös*, 1970: *Dögös*, 1968: *Dögös, -be* | *Ide horták a sog döglöt jószágot elásnyi.* 1952: *Dögös*. — A település déli határában, a 36-os főút mellett fekvő cserjés terület. Nevét az egykor ott álló Döggútról kapta. **Dögös**, **Dögös-dűlő** formában is említik. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 7, PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F4.

Egyhektáros-erdő lásd **Nagy-remisz**

Elnök földje 2013: *Elnök földje* | *A tiszagyulaházi téeszé volt annak idején, az elnök földje volt, mindig rendben volt.* — A település nyugati határában fekvő szántóföld a Tekeres és az

Dögös-lapos

Fotó: Szép Szilvia

Álom-zug között. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T2-D3D4.

Felügyelő-föld 2023: *Felügyelő-föld*, 2013: *Felügyelő-föld*, 1970: *Felügyelő-föld*, 1968: *Felügyelő-föld* | *Az egri káptalanban voltak telekfelügyelők, övék volt a föld, szántóföld volt. A Gulyatanyához tartozik.* — A település belterületétől északkeletre, a Nagy-Gulyatanyától délre fekvő szántóföld. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F3.

Fogoly-tábla 2013: *Fogoly-tábla*, 1993: *Fogoly tábla* | *A földosztó bizottság úgy határozott, hogy azok a nőtlen személyek, akik hadifogságban vannak, részükre egy tábla földet kb. 30 kh, fel kell tartani abból a célból, ha hazajönnek, részükre is tudjanak adni 1-2 kh-t. Így született a név, hogy „Fogoly” tábla.* — A település északkeleti határában, a Vetett-fű és a Kis-tölgyes között fekvő dűlő. Járadékföld volt, amelyet a hazatért hadifoglyok kaptak. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 4. — T3-H2.

Fő út lásd **Fő utca**

Fő utca 2023: *Fő utca*, 1970: *Főút*, *Vörös Hadsereg utca*, 1968: *Fő utca* | *Ez a kössigbű kössigbe vezető fő kövesút.* — A település fő utcája, amelynek folytatása összeköti Újtikost Tiszagyulaházával. **Fő út** néven is említik. 1991-ig **Vörös Hadsereg utca** volt a hivatalos neve. Mai hivatalos neve **Fő utca**. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-B4.

Gátórház 2013: *Gátórház*. — A Nyugati-főcsatorna partján, a 36-os főúttól délre fekvő épület. A név az épület funkciójára utal. — ÉGy. — T3-H4.

Géza bácsi-féle föld lásd **Géza bácsi földje**

Géza bácsi földje 2013: *Géza bácsi földje* ~ *Géza bácsi-féle föld*. — A település északi határában, a Kis-Gulyatanya határrészen fekvő szántóföld. Tulajdonosáról kapta a nevét. **Géza bácsi-féle föld** formában is említik. — ÉGy. — T3-F3.

Gulyaállás 2013: *Gujaállás*. — A Gulyatanyán lévő egykori épület, delelőhely. Ma már nincs meg. A név a *gulyaállás* 'marhák számára épített állás' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT.

Gulyajárás lásd **Gulyatanyasi út**

Gulyakút 2013: *Gujakút*, 1993: *Gulyakút*, 1970: *Gujakút*, 1968: *Gujakút*, -*hó*. — Egykori kút a Gulyatanyasi úton. Ma már nincs meg. A név a *gulyakút* 'szarvasmarhák itatóhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT., NYÍRCSÁK 1993: 9, PJFN. 13, TERGE 1968: 77.

Gulyalegelő 2023: *Gujalegelő*, 2013: *Gujalegelő*. — A település délkeleti határában, a Bivalyfürdető melletti legelő. Az adatközlők szerint tavasszal kihajtották ide az állatokat, ősszel pedig vissza a faluba. — ÉGy. — T3-H5.

Gulya-tábla lásd **Gulyatanya**

Gulyatanya 2023: *Gujatanya*, *Gujatanyára*, 2013: *Gujatanya* ~ *Guja-tábla*, 1993: *Gulyatanya*, 1970: *Gujatanya*, 1968: *Gujatanya* | *A káptalan idejibe ott egy gujatelep vót tanyástú. Az egiz gypet Gujatanyának híjják.* 1967: *Gulyatanya*, 1952: *Gulyatanya*, 1943: *Gulya-tny. [tanya]*, 1941: *Gulya-tny. [tanya]*. — A belterületől északkeletre fekvő határrész, a Kis-Gulyatanya és a Nagy-Gulyatanya összefoglaló neve. Az adatközlők szerint *gulyaállás* volt itt egykor, erről kapta a nevét. **Gulya-tábla** néven is említik. Vö. Gulyatanyasi út. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, MaKF., NYÍRCSÁK 1993: 2, PJFN. 13, TERGE 1968: 77, T16.T.584. — T3-F3.

Gulyatanyasi út 2023: *Gujatanyasi út*, 2013: *Gujajárás* ~ *Gujatanyasi út*, 1970: *Gujajárás*, *Guja-tanyasi út*, 1968: *Gujajárás*, *Gujatanyasi út*, 1967: *Gulyatanyasi út* | *Ezén az úton hajtották ki a gulyát legelni. Ezt az utat neveszték el gulyatanyasi útnak.* — Ez az út választja el a Kis-Gulyatanyát a Nagy-Gulyatanyától. A Szabadság utca végéből indul és a Gulyatanyán át kivezet egészen a Bagolyfogóig. **Gulyajárás**

néven is említik. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F3.

Gyep-sarok lásd **Kaszás-tábla**

Gyulaházi sor lásd **Rákóczi utca**

Hajó-lapos 2023: *Hajó-lapos, Hajó-laposra | Körülbelül 18 éve ez egy 15-20 hektár körüli nádas volt. Ahogy elkezdett kiszáradni, mindig csíptek le belőle a földművelésekor, amíg eltűnt. Valószínűleg régen, a vasút építése előtt a vele szemben lévő gyulaházi Hajó-lapossal egy területet alkotott.* 2013: *Hajó-lapos | Akár egy hajó is kiköthetett volna ott, mert mindig víz állt rajta. Vagy azért, mert nagy lapos hajó alakú, valamikor tó lehetett.* 1993: *Hajólapos*, 1981: *Hajó-lapos*, 1970: *Hajó-lapos*, 1968: *Hajólapos*, 1967: *Hajólapos*. — A külterület északi részén, a Bakterházi-tábla mellett a környezeténél alacsonyabban fekvő határrész. Az adatközlők szerint a név a földterület egykori vízállásos jellegére utal. Lásd Hajó-lapos (Tiszagyulaháza). — BUDAI 1967: 3, ÉGy., MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 3, PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F2.

Halastó 2023: *Halastó*, 2013: *Halastó | Régen mesterséges halastó volt, de kiszáradt. A '80-as évek második felétől nádas, gyékényes, gazos terület, kaszálják.* 1970: *Tikos-tó*, 1968: *Tikostó | a legnagyobb méretű tó Tikos határterületén, ezért nevezik meg a község nevével.* — A Tikos-dombtól nyugatra fekvő lapos földterület. Az egykor itt fekvő halastóról kapta a nevét. **Tikos-tó** néven is említik, ez az egykor itt tannyázó vízi tyúkokra is utalhat. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 83. — T3-F4G4.

Hármas-Négyes-tábla 2023: *Hármas-Négyes-tábla.* — A település keleti határában, a Juhász-tábla és a 36-os főút között fekvő szántóföld. Régebben két tábla volt ezen a területen, a Hármas-tábla és a Négyes-tábla. Egybeszántották a kettőt, ezután lett a neve *Hármas-Négyes-tábla.* — ÉGy. — T4-A3.

Hármas-tábla 2013: *Hármas-tábla*, 1970: *Hármas-tábla | A káptalan idejében adott név él tovább.* 1968: *Hármastábla.* — A település keleti határában, a Juhász-tábla és a 36-os főút között fekvő szántóföld. Számozással megjelölt egyházi birtok volt. Vö. Hármas-Négyes-tábla. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T3-H3,T4-A3.

Háromszög-nyaras lásd **Dorongosi-erdő**

Hódos 1. 2023: *Hódos, Hódosra*, 2013: *Hódos*, 1981: *Hódos*, 1974: *Hódos*, 1970: *Hódas*, 1968: *Hódos, -ba*, 1948: *Hódos*, 1943: *Hódos*, 1941: *Hódos*, 1938: *Hódos*, 1927: *Hódos*, 1916: *Hódos*, 1909: *Hódos*, 1909: *Hódos*, 1900: *Hódos*, 1897: *Hodos*, 1883: *Hodos*, 1883: *Hódos*, 1875: *Hódos* mellett, 1870: *Hódos*, 1870: *Hódos*, 1839: *Hódosi ...* részekén. — A külterület délnyugati csücskében, a határ szélén fekvő lapos terület, a Hódosi-kanális mellett. Az itt élő hódokról kapta a nevét. Vö. Hódosi-kanális, Hódos-Örötvény-csatorna, Kis-Hódos. — BENCSIK 1974a: 237, ÉGy., HKFT., Kat., L9.VI.181. III/7, L9.XXIV.203.c/25, MaKF., MoFnT. 2/9, PJFN. 14, TERGE 1968: 78, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1-66, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.93, T16.T.526, T16.T.562, T16.T.584. — T2-C5.

Hódos 2. lásd **Hódosi-kanális**

Hódosi-híd lásd **Pihenő híd**

Hódosi-kanális

Fotó: Szép Szilvia

Hódosi-kanális 2023: *Hódosi-kanális*, 1967: *Hódosi kanális*, 1909: *Hódos*, 1875: *Hódos | az örötvénytől kezdve végig a Hódos mellett.* — A Hódos mellett elfolyó csatornázott víz.

Korábban **Hódos** néven is ismerték. — BENCSIK 1974a: 237, ÉGy., PJFN. 13, TARJÁNYI 1967: 8. — T2-D5.

Hódos-Örötvény lásd **Hódos-Örötvény-csatorna**

Hódos-Örötvényi lásd **Hódos-Örötvény-csatorna**

Hódos-Örötvény-csatorna 2023: *Hódos-Örötvény-csatorna*, 2013: *Hódos-Örötvény(i) ~ Hódos-Örötvény-csatorna ~ Hódos-Örötvény-kanális*, 1981: *Hódos-Örötvény-csatorna*, 1970: *Hódos-Örötvény-csatorna*, 1968: *Hódos-Örötvény csatorna | A Hódos területéről kiinduló, Örötvényt is érintő kanális*. — A település délnyugati határában, a 36-os főútnál délre forduló csatorna. A Polgár és Újtikos közötti természetes határ. A Hódosi-kanális és az Örötvényi-kanális összekapcsolásával a vízügyi szaknyelvben kapta a nevét, de a helyi nyelvhasználatban is elterjedt ez a forma. **Hódos-Örötvény(i)** és **Hódos-Örötvény-kanális** néven is említik. — ÉGy., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T10-A1.

Hódos-Örötvényi lásd **Hódos-Örötvény-csatorna**

Hódos-Örötvény-kanális lásd **Hódos-Örötvény-csatorna**

Hosszú sor lásd **Petőfi utca**

Hunyadi utca 2023: *Hunyadi utca*, 1993: *Borockási sor | Ez az 1950-ben épült utcásor, 64 házzal, melyet a FAGI épített a Borockás tanyáról beköltözött családok részére*. 1970: *Borockási sor, Hunyadi utca | A Borockás nevű tanya megszűnésekor a tanya lakói ide költöztek*. 1968: *Borockási sor*. — A Szabadság utcával párhuzamos utca a belterület keleti részén. A **Borockási sor** név arra utal, hogy a Borockás-tanyáról betelepült családok éltek az utcában. Hivatalos neve *Hunyadi utca*. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-C4.

Iskola 2023: *Iskola*. — A település központjában álló iskola, a református templommal szemben. Az intézmény hivatalos neve *Újtikos-Tiszagyulaháza Általános Iskola*. — ÉGy. — T52-B4.

Józsa lásd **Józsa gyümölcsöse**

Józsa-gyümölcsös lásd **Józsa gyümölcsöse**

Józsa gyümölcsöse 2023: *Józsa gyümölcsöse*, 2013: *Józsa-gyümölcsös ~ Józsa*. — A külterület

északi részén, a Gulyatanyasi úttól nyugatra fekvő szántóföld. Egykori gyümölcsöskert, amely tulajdonosáról kapta a nevét. **Józsa gyümölcsöse** formában és **Józsa** néven is említik. — ÉGy. — T3-F3.

József Attila utca 2023: *József Attila utca*, 1970: *Posta utca, József Attila utca*, 1968: *Posta utca, Postaucca | Ebbe az uccába van a posta, azé monygyuk Póstauccának*. — A település központjából a postahivatalhoz vezető utca, ezért nevezik **Posta utcá**-nak is. Hivatalos neve *József Attila utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-B4.

Juhászati-telep 2023: *Juhászati-telep ~ Belső-telep*, 2013: *Téesz-telep ~ Juhászati-telep ~ Juhász-telep ~ Téesz-tanya ~ Juh-telep*. — A belterülettől délre, a Kondalegelővel szemben, a 36-os főút mellett fekvő épületegyüttes. A téesz használta egykor, juhtelepként működött, ezt jelzik a **Juh-telep**, **Juhász-telep**, **Téesz-telep**, **Téesz-tanya** névváltozatai. A **Belső-telep** elnevezés a távolabb fekvő Külső-telephoz való viszonyítást fejezi ki. — ÉGy. — T3-F4.

Juhász-Kúti-tábla 2013: *Juhász-Kúti-tábla*. — A település keleti határszélén fekvő tábla. Régebben két tábla volt ezen a területen, a Juhász-tábla és a Kúti-tábla, egybeszántották a kettőt, ezután lett a neve *Juhász-Kúti-tábla*. Az adatközlők ma is külön lokalizálják. — ÉGy. — T4-A3.

Juhász-tábla 2023: *Juhász-tábla*, 2013: *Juhász-tábla*, 1970: *Juhász-tábla*, 1968: *Juhásztábla | A Borockásom belő van ez is. Nevét birtokosáról kapta*. — A település keleti határszélén, a 36-os főút mellett fekvő szántóföld. Egykori tulajdonosának családnevéről vagy foglalkozásáról nevezték el a területet. Később egybeszántották a Kúti-táblával. Vö. **Juhász-Kúti-tábla**. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T4-A3.

Juhász-telep lásd **Juhászati-telep**

Juh-telep lásd **Juhászati-telep**

Kampó erdeje 2023: *Kampó erdeje*. — A település keleti határában fekvő erdő, a Kétágú-erdő része. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T4-A4.

Kanális lásd **Lánc-fok-csatorna**

Kanálisi sor lásd **Táncsics utca**

Kaszás-dűlő lásd **Kaszás-tábla**

Kaszás-tábla 2023: *Kaszás-tábla ~ Gyep-sarok*, 2013: *Kaszás-tábla ~ Kaszás-dűlő*, 1970: *Kaszás-tábla*, 1968: *Kaszástábla | Az is egy darap szinte a Boroczkásbú. A gazdájárú vette a nevit.* — A település külterületének északi csücskében fekvő szántóföld. A **Gyep-sarok** név arra utal, hogy szögben végződő, füvel benőtt területről van szó. **Kaszás-dűlő** néven is említik. A *Kaszás-* előtag a tulajdonosának családnévére utal. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T3-G1.

Kasziba 2023: *Kasziba, Kaszibára*, 2013: *Kasziba*, 1970: *Kasziba*, 1968: *Kasziba, -ra | Végik határos Tiszavasvárral.* 1967: *Kasziba*, 1965: *Kasziba*, 1948: *Kasziba*, 1943: *Kasziba*, 1927: *Kasziba*, 1909: *Kasziba*, 1904: *Kasziba*, 1904: *Kasziba*, [1900]: *Kasziba*, 1886: *Kasziba*, 1883: *Kasziba*, 1883: *Kasziba*, 1870: *Kasziba*, 1870: *Kasziba*, [1840]: *Kasziba*, 19. sz.: *Kasziba*, 1784: *Kasziba morast*, 1778: *Kasziba*, 1766: Ahol a Korts vize a *Kaszibába* bé szakad. — A település délkeleti határrésze, legelő, átnyúlik a szomszédos Polgárra is. TERGE LAJOS szerint az ott lévő egykori Kasziba-tanyáról nevezték el a körülötte lévő nagy kiterjedésű területet. A *Kasziba* név bizonyára összefügg a *kaszibás* 'iksz-lábú', *kasziba* 'gáncs', *kaszibál* 'lábával kaszálva megy', *kacsibál* 'húzgál, rángat' szócsaláddal. Ezek mögött egy általánosabb 'görbe' jelentés húzódhat, ami a légifelvelekek és a régi térképek tanúsága szerint jellemző az itt húzódó erek és földterületek íves alakjára. Talán a 18. században említett Kasziba erét jelölhette elsődlegesen. **Kasziba(i)-legelő** néven is említik. Vö. Kaszibai út, Kasziba-szeg. — BENCSIK 1974a: 234, 242, ÉGy., EKFT., GÖNCZY, GÖRÖMBEI 1965: 12, HKFT., Kat., KOGUTOWICZ 44, L9.XXIV.203.c/25, MVV. 19: 71, PJFN. 14, TARJÁNYI 1967: 8, TERGE 1968: 78, T1.S.79.929/8, T1.S.80.XVIII.78/1–5, T10.FM.48, T10.FM.93, T16.T.109, T16.T.562, T16.T.584, ÚMTSz. — T4-A4B4.

Kasziba ere 1796: *Kasziba eren*, 1763: *Kasziba ere*. — A Kasziba legmélyebb része, az itt keresztülfolyó vízfolyást jelölhette egykor. Ma nem ismert név. Lásd Kasziba ere (Polgár). — BENCSIK 1974a: 238.

Kaszibai út 2023: *Kaszibai út*. — A település délkeleti határán húzódó út, a Kasziba határrész mellett. — ÉGy. — T4-A4A5.

Kasziba-szeg [1840]: *Kasziba szög*, 1776: *Kasziba szeg*, 1766: Ahol a Korts vize a Kaszibába bé szakad. *Kaszibaszegnek* hivatott. 1762: *Kasziba szeg*. — A Kasziba és a Korcs vizének találkozásánál fekvő földterület lehetett egykor. Ma nem ismert név, pontos helye ismeretlen. — BENCSIK 1974a: 242, T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T10.FM.48.

Katolikus templom 2023: *Katolikus templom*. — A Széchenyi téren álló templom. — ÉGy. — T52-B4.

Katolikus templom Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

Kékes lásd Kékesegyháza

Kékesegyháza 2023: *Kékesegyháza ~ Kékes*, 2013: *Kékesegyháza ~ Kékes*, 1727: *Kékes Egyháza*, 1713: *Kékes egy háza* puszták, 1707 k.: *Kékes egy háza*, 1705: *Kékes egyháza*, 1522: *Kekoseghaza*, 1521: *Kekoseghaza*, pusztá, 16. sz.: *Kekosegyhaza*, 1476/1477: p. *Kekoseghaza*, 1464: iuxta eccl-m *Kekos*, 1455/1456/1699: p. *Kekes*, 1455: pr. *Kekes*, 1389: p. zeu t. *Kyekus*, [1009]>1261/1271: *Kekus*. — A Tikos-domb környékén fekvő elpusztult középkori település és halászó hely, amely Szent István adományából 1009-ben tűnik fel az egri káptalan birtokainak sorában. Régészeti lelőhely 10-12. századi anyaggal. A 15. században még templomát em-

lítik, a 16. században már pusztá, később nem szerepel már településként. A középkori adatok nagyrészt *Kékös* formát takarnak. A névadás motivációját nem ismerjük, de elképzelhető, hogy a középkori *Kékes* (1448: *Kekews*) személynévből származik. **Kékes** néven is ismerték. Mindkét névváltozat ismert az adatközlők körében ma is. — BENCSEK 1974a: 240, DHA. 1: 60, ÉGy., NÉMETH 2023: 209, M. NEPPER 1974: 415, RMCsSz., SUGÁR 1974a: 430, 442, 445, 469, 473. — T3-G4.

Kenderföld 2013: *Kenderföld*, 1974: *Kenderföld* | *Úrbéresek használatában levő, közeli határ-rész, ahol kendertermesztés folyt*. 1970: *Kendőföld*, 1968: *Kendőföld* | *Ide mindék kendért ültettek a régi öregék*. 1967: *Kenderföld*, 1965: *Kendőföld*, *Kendőföld*, 1872: *Kenderföldek*. — A külterület déli részén, a Gulyalegelőtől délre fekvő terület. Egykor kendertermesztésére használták. **Kenderföldek**-nek is nevezik, mivel sok kis parcellából állt. — BENCSEK 1974a: 238–239, BUDAI 1967: 4, ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 12, PJFN. 14, TERGE 1968: 78. — T3-H5.

Kenderföldek lásd **Kenderföld**

Kengyel lásd **Kengyel-ér**

Kengyel-ér 2023: *Kengyel-ér* ~ *Kengyel*, 1981: *Kengyel-ér*, 1967: *Kengyel ér*, 1941: *Kengyel*, 1876: *Kengyel vize*, 1872: *Kengyel ér*, 1864: *kengyel ere*, 1858: *Kengyel ér*, [1840]: *Kengyel ér*, 1820: *Kengyel vize*, 1784: *Kengyel mor[ast]*. — A település déli határán lévő egykori vízállás, a Tisza régi holtága, illetve az ennek helyén kialakított vízfolyás. Az 1784-es katonai térkép mocsárnak jelzi. Nevét a kengyelre emlékeztető alakjáról kapta, és a *kengyel* 'kengyel alakban kanyarodó vízállás, vízfolyás' jelentésű földrajzi köznévből alakult. **Kengyel ere** és **Kengyel** néven is említik. Vö. *Kengyel-erdő*, *Kengyel-fiók*, *Kengyel-lapos*. Lásd *Kengyel-ér* (Polgár). — BENCSEK 1974a: 239, ÉGy., EKFT., FKnt., MaKF., MKFT., MoFnT. 2/9, PESTY 1864/38: 268a, TARJÁNYI 1967: 9, T10.FM.48. — T3-G5.

Kengyel-erdő 2023: *Kengyel-erdő*. — A település déli határán, a *Kengyel-ér* mellett húzódó hosszúkás alakú erdő. — ÉGy. — T3-F5.

Kengyel ere lásd **Kengyel-ér**

Kengyel fia lásd **Kengyel-fiók**

Kengyel-fiók 1974: *Kengyel-fiók*, 1927: *Kengyel-fiók*, [1901]: *Kengyel fiók*, 1900: *Kengyel-fiók*, 1897: *Kengyel-fiók*, 1896: *Kengyel fiók*, 1883: *Kengyel-fiók*, 1883: *Kengyel-fiók*, 1876: *Kengyel-fiók* | *A Kengyel vize ... a Kengyel-fiók felé vezettségük*. 1870: *Kengyel fiók*, 1870: *Kengyel fiók*, 1867: *kengyel-fiók*, 1864: *Kengyel fiók*, [1840]: *Kengyel fiók*, 1839: *Kengyel-fióki*, 1836: *Kengyel fiók*, 1824: *Praedium Kengyel-fiók*, 1784: *Kengyel fia*. — A *Kengyel-ér* mellett nyugaton lévő, mélyebb fekvésű terület, az Örötvényben fekvő Csordalegelő környékén. Első említése **Kengyel fia** formájú. Ma nem ismerik a nevet. A *fia* ~ *fiók* utótag névbeli jelentését nem tudjuk magyarázni. — BENCSEK 1974a: 239, 248, EKFT., HKFT., Kat., PESTY 1864/38: 268b, T1.S.79.929/8, T10.FM.44, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.93, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.526, T16.T.562. — T3-E5.

Kengyeli-gyep lásd **Kengyel-lapos**

Kengyel-lapos 2023: *Kengyel-lapos* ~ *Kengyeli-gyep*, 2013: *Kengyel-lapos*, 1970: *Kengyel-lapos*, 1968: *Kenygyellapos*, 1870: *Kengyel lapos*, *kengyel lapos*, 1864: *kengyel lapossa*. — A *Kengyel-ér* partján mélyen fekvő füves terület. **Kengyel laposa** és **Kengyeli-gyep** néven is említik. — ÉGy., PESTY 1864/38: 268a, PJFN. 14, TERGE 1968: 78, T1.S.79.929/8. — T3-F5.

Kengyel laposa lásd **Kengyel-lapos**

Keskeny 2023: *Keskeny*, *Keskenybe* ~ *Keskeny-dűlő*, 2013: *Keskeny-dűlő* ~ *Keskeny-tábla* ~ *Keskeny*, 1970: *Keskény*, *Keskény-tábla*, 1968: *Keskénytábla*, *Keskeny*, *-be* | *Hosszú, de mők keskeny tábla föld*. 1952: *Keskeny*, 1948: *Keskeny*, 1927: *Keskény*, 1909: *Keskeny*, 1909: *Keskeny*, 1897: *Keskeny*, 1883: *Keskeny*, 1883: *Keskény*, 1870: *Keskeny*, 1870: *Keskeny*, *Keskény*. — A belterülettől északra, a vasúttól keletre fekvő dűlő. Egyrészt az egykor itt folyó *Keskeny-ér*-ről kaphatta a nevét, másrészt a dűlő mellett van a *Keskeny-erdő*, és a dűlő a vasút és az erdő között viszonylag keskeny sávban terül el. Újabban **Keskeny-dűlő** és **Keskeny-tábla** néven is említik. Vö. *Keskeny-ér*, *Keskeny-erdő*, *Keskeny-hát*, *Keskeny-köz*. — ÉGy., HKFT., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, PJFN. 13, TERGE 1968: 79, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.93, T16.T.562. — T3-F3.

Keskeny-dűlő lásd **Keskeny**

Keskeny-ér [1840]: *Keskeny ér*. — A mai Dorongosi-csatorna helyén folyó egykori ér, melynek neve fennmaradt az itt elterülő Keskeny és Keskeny-erdő helynevekben. — T10.FM.48.

Keskeny-erdő 2023: *Keskeny-erdő*, 2013: *Keskeny-erdő*. — A belterületől északra, a Keskeny mellett fekvő erdő. Keskeny alakja miatt nevezik így. — ÉGy. — T3-F3.

Keskeny-hát 1781: *Keskeny hátig*. — Urasági kaszáló volt a Keskeny-köz környékén. — BENCSIK 1974a: 240.

Keskeny-köz lásd **Kis-Dorongos**

Keskeny-közi lásd **Kis-Dorongos**

Keskeny-tábla lásd **Keskeny**

Kétágú lásd **Kétágú-erdő**

Kétágú-erdő 2023: *Kétágú-erdő*, 2013: *Kétágú-erdő* ~ *Kétágú*, 1993: *Kétágú*. — A település keleti határában fekvő tölgyes erdő. Nevét alakjáról kapta, mivel hasonlít egy kétágú fához.

Kétágú néven is említik. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 3. — T4-A4.

Kicsapó 2023: *Kicsapó*, *Kicsapóba* ~ *Kicsapó-part* ~ *Kicsapói-legelő* | *A Kengyel-erdő és a Kengyel-ér végét nevezzük így, ahogy rámege a Nyugati-főcsatornára, mert van benne visszafelé egy törés. Ide hajtották ki nyáron a lovakat, ökröket, mivel nyáron nem kellett, hogy otthon legyenek. Hordásig ki voltak oda csapva*. — A település délkeleti csücskében fekvő legelő, a Gulyalegelőtől délre. A név a *kicsapó* 'útvég, ahol az állatokat kicsapták legelni' földrajzi köznévből alakult. **Kicsapó-part** és **Kicsapói-legelő** néven is említik. — ÉGy., FKNT. — T3-H5.

Kicsapói-legelő lásd **Kicsapó**

Kicsapó-part lásd **Kicsapó**

Király lásd **Király-ér**

Király-ér 2023: *Kiráj-ér*, 2013: *Kiráj-ér*, 1981: *Király-ér*, 1970: *Kiráj-ér*, 1968: *Kirájér*, *-he*, 1967: *Királyér*, 1941: *Királyér*, 1864: *Király*, 1858: *Király ér*, [1840]: *Király ér*, 1783: *Kirally Er*, 1783: *Nagy Kiraly Ér*, 1776: *Kiraly ér*, 1762: *Király ere*, 16. sz. közepe: *Kiral ere*. — A településre Tiszagyulaháza felől érkező folyó, a nyugati határrészen Polgár és Újtikos között ez képezi a határt. A névadás valós indítékát nem ismerjük, a név előtagja családnévből alakulhatott. **Király** és **Király ere** néven

is említik. Az első katonai felmérés térképén szereplő **Nagy-Király-ér** elnevezés a mai Tiszadob területéhez tartozó Kis-Király-ér névével áll korrelációban. Lásd Király-ér (Polgár, Tiszagyulaháza). — ÉGy., EKFT., MaKF., MKFT., MoFnT. 2/9, PESTY 1864/38: 269b, PJFN. 13, SUGÁR 1974A: 441, TARJÁNYI 1967: 9, TERGE 1968: 79, T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T10.FM.48. — T2-C4C5, T3-E3.

Király-ér

Fotó: Szép Szilvia

Király ere lásd **Király-ér**

Kis-Borocka lásd **Kis-Borockás**

Kis-Borockás 2023: *Kis-Borockás*, 2013: *Kis-Borockás* ~ *Kis-Borockás-dűlő*, 1985: *Kisborockás*, 1981: *Kisborockás*, 1973: *Kisborockás*, 1970: *Kis-Borockás*, 1968: *Kisborockás*, *Kisborockás*, *-ba*, 1965: *Kisborockás* | *Káptalani tanya vót itt, a Káptalan nevezte el nagyron régen. Gyulaháza meg Tikos köszt van*. 1952: *Kisborockás*, 1948: *Kisborockás*, 1943: *Kisborockás*, 1941: *Kisborockás*, 1941: *Kisborockás*, 1938: *Kis Borocka*, 1927: *Kis Borockás*, 1918: *Kis Borockás*, 1909: *Kis-Borockás*, *Kisborockás*, [1901]: *K. Borockás*, [1900]: *Kisborockás*, 1900: *Kis-Borockás*, 1897: *Kis-Borockás*, 1896: *K[is] Borockás*, 1883: *Kis Borockás*,

1883: *Kis Borockás*, 1870: *Kis boroczkás*, 1870: *Kis Boroczkás*, 1864: *Kisborockás*. — A település keleti határrésze, a Borockás kisebbik része, főként szántóföldekből és legelőkből áll. A *kis* előtag a Nagy-Borockáshoz való viszonyítást fejezi ki. **Kis-Borockás-dűlő** és **Kis-Borocka** néven is említik. Vö. Kis-Borockási-tanya. — BENCSIK 1974a: 241, ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 13, HKFT., Hnt., Kat., L9.XXIV.203.c/25, MaKF., MoFnT. 2/9, MVV. 19: 71, PJFN. 13, TERGE 1968: 7, 79, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.49, T10.FM.93, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.150, T16.T.526, T16.T.562, T16.T.584. — T3-H3.

Kis-Borockás-dűlő lásd **Kis-Borockás**

Kis-Borockási-tanya 1970: *Kis-Borockási-tanya*, 1968: *Kizborockási tanya*, 1927: *Kis-Borockás tn. [tanya]*, 1904: *Kis Boróckás tanya*, 1904: *K[is] Boróckás t[anya]*, [1901]: *K[is] Boróckás*, 1900: *Kis-Boroczkás tn. [tanya]*, 1897: *K[is] Boróckás t[anya]*, 1886: *K[is] Boróckás t[anya]*, 1883: *Kis Borockás tn. [tanya]*, 1870: *Kis Borockás tanya*, 1870: *Kis Boroczkás tanya*, *Kis Boroczkás tanya*. — A település külterületének északkeleti részén, a Kis-Borockáson fekvő egykori tanya. **Kis-Borockás-tanya** néven is említik. Ma már nem ismert név. — GÖNCZY, HKFT., Kat., KOGUTOWICZ 44, PJFN. 13, TERGE 1968: 79, T1.S.79.929/8, T10.FM.120, T16.T.109, T16.T.373, T16.T.526, T16.T.562. — T3-G2.

Kis-Borockás-tanya lásd **Kis-Borockási-tanya**

Kis-Dorongos 2023: *Kis-Dorongos*, 2013: *Kis-Dorongos*, 1981: *Kis-Dorongos-dűlő*, 1909: *Kis dorongos*, 1909: *Kisdorongos*, 1883: *K[is] Dorongos*, 1870: *Kis dorongos*, 1866: *Keskenyközi*, 1824: *Keskenyközit* vagy másképp *Kis Dorongost*, 1824: *Keskeny közi ... darab földek; a Keskeny közt*. — A település nyugati határrésze, a Keskeny mellett. A Dorongos része, a *kis* előtag a Nagy-Dorongoshoz való viszonyítást fejezi ki. **Kis-Dorongos-dűlő** néven is szerepel. A **Keskeny-köz(i)** elnevezés a Nagy-Dorongos és a Keskeny közötti elhelyezkedésére utal. — BENCSIK 1974a: 240, ÉGy., L9.VI.181.III/7, MoFnT. 2/9, PJFN. 13, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T10.FM.93. — T3-E3.

Kis-Dorongos-dűlő lásd **Kis-Dorongos**

Kis-Gulyatanya 2023: *Kis-Gulyatanya*. — A belterületől északkeletre fekvő határrész, a Nagy-Gulyatanyával szemben, nyugatról és északról a Lánc-foki-csatorna határolja. A név a Nagy-Gulyatanyához való viszonyítást fejezi ki. Vö. Gulyatanya. — ÉGy. — T3-F3.

Kis-Hódos 1883: *Kis hódos*. 1870: *Kis hódos*, 1870: *Kis hódos*. — A település belterületének nyugati, egykor beépítetlen részét jelölte. A név a Hódoshoz való viszonyítást fejezi ki. Ma nem ismert név. — HKFT., Kat., T1.S.79.929/8.

Kis-Mályvás 1776: *Kiss Majvás*. — A polgári határ mellett, a Nagy-Mályvástól délre fekvő földterület. A Mályvás kisebbik részét jelölhette. Ma nem ismerik a nevet. Vö. Kis-Mályvás-hát. — T1.S.11.830/16. — T3-H5, T4-A5.

Kis-Mályvás-hát 1800: *Kis Mályvás hát*, 1762: *Kis Mályvás hát*. — A Kis-Mályvás magasabb részét jelölhette egykor. Ma nem ismerik a nevet. — BENCSIK 1974: 244, T10.FM.37.

Kis-Poklos 2023: *Kis-Poklos, Kis-Poklosba | Itt annyira kötött a talaj az agyag miatt, hogy nehezen lehet művelni. Dűlőút választja el a Kis-Poklost a Nagy-Poklostól. Pokoli nehéz volt művelni, ezért kapta ezt a nevet*. 2013: *Kis-Poklos*, 1993: *Kispoklos | A termelés szempontjából ez a rész a leghidegebb terület volt, a talaj hőmérséklete nehezen melegedett fel, így a kukoricát nem lehetett korán belevetni, mert a talaj hidegsége miatt megromlott, vagyis régi nyelven mondva belepoklosodott*. 1981: *Kis-Poklos*, 1970: *Kis-Poklos*, 1968: *Kispoklos, -ba*, 1948: *Kis poklos*. — A Nagy-Poklostól északra, a Nagy-Gulyatanya melletti szántóföld. A *kis* előtag a Nagy-Pokloshoz való viszonyítást fejezi ki. Vö. Poklos. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 14, TERGE 1968: 79. — T3-G3.

Kis-remisz 2023: *Kis-remisz ~ Akácós-remisz*, 1970: *Kis-remisz*, 1968: *Kisremisz, -he*. — A település déli határában, a Csordalegelőn álló kisebb facsoport. A név a *remisz* 'facsoport a legelőn, amely alatt a marhák pihennek' földrajzi köznévből alakult. A *kis* előtag a Nagy-remiszhez való viszonyítást fejezi ki. Az **Akácós-remisz** névváltozat az ott lévő fafajára utal. — ÉGy., FKNT., PJFN. 14, TERGE 1968: 80. — T3-F5.

Kis-Sárgás 1993: *Kissárgás*. — A Borockás-tanya két szélén elterülő vályoggyödör egyike. A

Sárgás kisebbik része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Kis-Tekeres 1970: *Kis-Tekeres*, 1968: *Kistekeres, -be*. — A tiszagyulaházi határ mellett fekvő Tekeres nevű vízállásos terület kisebbik része lehetett. Vö. Nagy-Tekeres. — PJFN. 13, TERGE 1968: 80.

Kis-Tikos 2023: *Kis-Tikos*, 2013: *Kis Tikos ~ Atilla földje*, 1974: *Kistikos*, 1973: *Kistikos*, 1967: *Kistikos*, 1952: *Kistikos*, 1948: *Kis Tikos, Kistikos*, 1916: *Kistikos*, 1909: *Kis tikos, Kistikos*, 1897: *Kis-Tikos*, 1870: *Kis Tikos*, 1870: *Kis tikos, Kistikos*, 1865: *Kistikos*. — A település déli határában, a 36-os főút mellett fekvő határrész, amely ma legelő, egy része pedig szántó. Korábban az egykor itt fekvő tanyákat nevezték így, a *kis* előtag a nagyobb *Tikos* településtől való elkülönítést szolgálta. A ritkábban használt *Atilla földje* nevet Szabó Attila agronómusról kapta, aki feltörette a legelőt, és gabonával vettette be. Vö. Kis-Tikosi-dűlő, Kis-Tikosi-legelő, Kis-Tikosi út, Kis-Tikos-tanya. — BENCsik 1974a: 250, ÉGy., Hnt., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.46. — T3-E5.

Kis-Tikosi-csordalegelő lásd **Kis-Tikosi-legelő**

Kis-Tikosi-dűlő 2023: *Kis-Tikosi-dűlő*. — A Kis-Tikos és a Lengyel-tag közötti szántóföld. — ÉGy. — T3-E5.

Kis-Tikosi-legelő 2023: *Kis-Tikosi-legelő*, 2013: *Kis-Tikosi-csordalegelő ~ Csordalegelő*. — A Kis-Tikos határrész mellett fekvő legelő. A **Csordalegelő** név a 'tehéncsorda legelőhelye' föld-

Kis-Tikosi-legelő

Fotó: Szép Szilvia

rajzi köznévből alakult. **Kis-Tikosi-csordalegelő** néven is említik. — ÉGy., FKNT. — T3-E5.

Kis-Tikosi út 2013: *Kis-Tikosi út*. — A Kis-Tikos mellett húzódó, a vasúti átjárótól induló dűlőút. — ÉGy. — T3-E5.

Kis-Tikos-tanya 1997: *Kistikostanya*, 1956: *Kistikostanya*, 1952: *Kistikostanya*. — A Kis-Tikos területén fekvő egykori tanya. A *kis* előtag a település hajdani nevéhez, a *Tikos-tanya*-hoz való viszonyítást fejezi ki. — Hnt.

Kis-tölgyes 2023: *Kis-tölgyes*. — A település északkeleti határában fekvő tölgyes. A név a Kétágú-erdőhöz viszonyított méretére utal. — ÉGy. — T4-A2, T3-H2.

Kondalegelő 1. 2013: *Kondalegelő | Kondát legeltettek ott a hetvenes évekig, ma már nem, ma legelő, kaszáló*. — A belterülettől délkeletre, a Sziget-vár végében fekvő legelő, kaszáló. A név a 'sertések legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT. — T3-F4.

Kondalegelő 2. 2013: *Kondalegelő*. — A belterülettől délre fekvő legelő, a Bába-sár és a 36-os főút között. A név a 'sertések legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT. — T3-E4.

Kondáskút 1993: *Kondáskút*, 1970: *Kondás-kút*, 1968: *Kondáskút, -hó*. — A Demeter-gödörtől délre fekvő egykori itatókút a konda számára. A név a *kondáskút* 'sertések itatására, fürdetésére szolgáló kút és környéke' földrajzi köznévből alakult. Ma nem ismerik a nevet. — FKNT., NYÍRCSÁK 1993: 9, PJFN. 14, TERGE 1968: 80.

Korcs 2013: *Korcs ~ Korcsi-tábla*, 1993: *Korcsi tábla | Mélyfekvésű, részben szántó, részben kaszáló volt. A föld minősége elég gyenge volt, így a Korcs nevet kapta. Összehasonlítás azzal, hogy a paraszt valamikor az állatra mondta azt, hogy korcs, ha az állata nem igazi magyar fajta marha, vagy mangalica sertés volt. Tehát nem valódi, hanem korcs*. 1970: *Korcs, Korcsi-tábla*, 1968: *Korcs, -ba*, 1967: *Korcs*, 1952: *Korcs*, 1948: *Korcs*. — A település északkeleti határában, a Vetett-fű mellett fekvő szántóföld. A név talán a *korcs* melléknévből származtatható, de a névadás motivációját nem ismerjük. Megemlíthetjük emellett azt is, hogy a *Korcs* személynévként is adathozható már az Árpád-kortól kezdődően, vö. 1291: *Kurch* szn., és családnévként is feltűnik, vö. 1400: *Korch*. Nem dönthető el az sem, hogy

a *Korcs* vagy a *Korcs-ér* név keletkezett-e előbb. **Korcsi-tábla** néven is említik. Vö. Korcs-fenék, Korcs-hát. — ÁSz., BUDAI 1967: 4, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 5–6, PJFN. 13, RMCsSz., TERGE 1968: 80. — T3-H3.

Korcs dereka 1778: A Korts vize folyamattyát tészik *Korts derekának*, 1762: *Korts Dereka*. — A név a település keleti határában húzódó egykori vízfolyás, a Korcs-ér egy részét jelölhette. A *derék* 'időszakos vízfolyás' vagy 'folyószakasz közepe' jelentésű földrajzi köznévv. — BENCSIK 1974a: 242, FKNT., T10.FM.37.

Korcs-ér [1840]: *Korts hát ér*, [1800–1802]: *Kor csere*, 1778: *Korts ere*, *Korts vize* | *A Korts erétől ... ismét délnek tartván a fent irt Toplya fordulóhoz. A Korts vize folyamattyát tészik Korts derekának*, 1776: *Korts ér*, 1766: Ahol a *Korts vize* a Kaszibába bé szakad, 1762: *Korts ere*. — A település keleti, tiszavasvári határán folyó egykori vízfolyás. A név talán a *korcs* melléknévből származtatható, de a névadás motivációját nem ismerjük. Nem dönthető el az sem, hogy a *Korcs* vagy a *Korcs-ér* név keletkezett-e előbb. **Korcs ere**, **Korcs vize**, **Korcs-hát-ér** néven is említik a források. A *Kor csere* névváltozat a név újraértelmezésével jöhetett létre. Ma nem ismerik a nevet. Vö. Korcs dereka, Korcs terasza, Korcs tisztája. — BENCSIK 1974a: 242, T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T10.FM.48, T21.TK.2164.

Kor csere lásd **Korcs-ér**

Korcs ere lásd **Korcs-ér**

Korcs ere tisztája lásd **Korcs tisztája**

Korcs ere tisztása lásd **Korcs tisztája**

Korcs-fenék [1840]: *Korts fenék*. — A Korcs szántóföld alacsonyabb fekvésű része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — T10.FM.48.

Korcs-hát 1776: *Korts hát*, 1762: *Korts hát*. — A Korcs szántóföld magasabban fekvő része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — T1.S.11.830/16, T10.FM.37.

Korcs-hát-ér lásd **Korcs-ér**

Korcsi-tábla lásd **Korcs**

Korcs terasza 1776: *Korts teresza*. — A Korcs-ér régi medrének maradványa lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — T1.S.11.830/16.

Korcs tisztája [1840]: *Korts ere tisztása*, 1776: *Korts tisztaja*, 1762: *Korts ere tisztája*. — A Korcs-ér egy részét jelölhette, a *tiszta* földrajzi

köznévv. 'nagy, nyílt vízfelület' értelmű. **Korcs ere tisztája**, **Korcs ere tisztása** néven is említik a források. Ma nem ismerik a nevet. — FKNT., T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T10.FM.48.

Korcs-tó [1840]: *Korts tó*. — A Vaskapu melletti egykori tó, amely a mai Halastó területére lokalizálható. — T10.FM.48.

Korcs vize lásd **Korcs-ér**

Kossuth Lajos utca 2023: *Kossut utca*, 1993: *Bolti sor* | *Ez az utca átszeli a Tiszagyulaháza felé vezető utat. A 40-es években ezen az utcán volt Antal Gábor szatócs üzlete*. 1970: *Bót utca*, *Kosút út*, *Kossuth út*, 1968: *Bolt utca* | *Azonnan uccám van a bót, oszt arról híjjág Bótuccának*. — A település központjából, az óvoda mellől dél felé húzódó utca. A **Bolti sor** és a **Bolt utca** elnevezést az magyarázza, hogy a település első boltja ebben az utcában volt. **Kossuth utca**, **Kossuth út** formában is használják. Hivatalos neve *Kossuth Lajos utca*. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-B5.

Kossuth út lásd **Kossuth Lajos utca**

Kossuth utca lásd **Kossuth Lajos utca**

Kovács Szabolcs tanyája 2023: *Kovács Szabolcs tanyája*. — A Sziget-vár mellett fekvő tanya, a bivalyok téli szállása. Tulajdonosáról kapta a nevet. — ÉGy. — T3-F4, T52-D4.

Körös 1. [1840]: *Körös*, 1783: *Köres ér*, 1762: *Körös ér*. — Kisebb időszakos vízfolyás lehetett Tizzaszederkény és Újtikos között. A mellette lévő körisfákról kaphatta a nevet. **Körös-ér** néven is említik. Ma nem ismerik a nevet. Vö. Körös dereka, Körös farka. — BENCSIK 1974a: 243, EKFT., T10.FM.48.

Körös 2. lásd **Körös-lapos**

Körös dereka 1762: *Keres dereka* | *a szederkényi lakosok egész a Keres derekáig szabadosan kaszálták*, 1754: *Körös Derekától*. — A Körös nevű vízfolyás középső szakaszát nevezhették így egykor. Ma nem ismerik a nevet. — BENCSIK 1974a: 235, 243.

Körös-ér lásd **Körös 1.**

Körös farka 1639: *Körös farka* | *Tizzaszederkény és Tikos határterülete, melyet Körös farkának is neveztek*. — A Körös nevű ér valamelyik vége lehetett. — BENCSIK 1974a: 240.

Körös-lapos 2023: *Körös-lapos* | *Egykor egy óriási tó volt itt Körös tava néven, erről kapta a*

terület a nevét. Valamikor Tisza járta terület volt, élő ága lehetett itt a Tiszának. Ezen a mocsárral körbevett területen nagyon jól el lehetett bújni a török és tatár elől. 2013: *Körös-tó*, 1993: *Körös-tó*, *Körös-lapos* | *Nagy kiterjedésű terület, mely a község középső részét veszi körül. Mély vízfogó medre emlékeztet még a Tisza szabályozása előtti időben kialakult holtágakra. Ma már le van csatornázva és a belvizeket el lehet vezetni, de a neve fent maradt.* 1981: *Körös-lapos*, *Körös-tó*, 1974: *Köröstava*, 1970: *Körös-tó*, *Körös-lapos*, 1968: *Köröstó* | *A Nagyborockásom belő van. Van ott a közepim mek tó is.* 1952: *Körös tó*, *Körös-lapos*, 1948: *Körös lapos*, *Körös lapos*, *Körös-lapos*, *Körös-lapos*, *Körös tó*, *Köröstó*, 1938: *Körös-lapos*, 1909: *Körös-lapos*, [1901]: *Körös tó*, 1897: *Körös-lapos*, 1896: *Körös tó*, 1870: *Körös lapos*, *Körös lapos*, 1870: *Körös lapos*, 1864: *Köröstó*, 1858: *Köröstava*, [1840]: *Körös*, 1824: *Körös taván* | *A halászás ... a Körös taván, s ezeknek Fokaiban ... engedtetik.* [1800–1802]: *Körös Tava*, 1799–1803: *Körös Tava*, 1784: *Köröstowa morast*, 1776: *Körös-tós*, 1762: *Körös Tova*, 1762: *Körös tava*, é. n.: *Körös Tava*, 1556: *Keresthawa*, 16. sz.: *Keresthwa*, 1300: p. *Keuruszeg* in C-u de Zobolch, [1163–1173]>1520: v. *Keüres*. — A Poklos és a Borockás határrész közötti mélyfekvésű szántó, legelő. A lapos, esős időben vízállásos területről a Körös-laposi-csatorna vezeti le a belvizet. Egykor állandóan víz borította, erre utal a **Körös-tó**, **Körös tava** megnevezés. A név az egykor itt növényző kőrösfákra utal. NÉMETH PÉTER elképzelhetőnek tartja, hogy itt kereshető a középkori **Körös**, illetve **Körösszeg** néven említett falu. Vö. Körös-laposi-csatorna, Tópart 1., 2. — BENCSIK 1974a: 243, ÉGy., EKFT., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, Kat., LIPSZKYMT., MKFT.,

A Körös tava az első katonai felmérés térképén

MÓDY 2006: 360, MoFnT. 2/9, NÉMETH 2023: 235, NYÍRCSÁK 1993: 2, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, SUGÁR 1974a: 441, TERGE 1968: 80, T1.S.11.830/16, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.37, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.544, T21.TK.2164. — T3-G3.

Körös-laposi-csatorna lásd **Lánc-fok-csatorna**

Körösszeg lásd **Körös-lapos**

Körös tava lásd **Körös-lapos**

Körös-tó lásd **Körös-lapos**

Körtefa lásd **Körtefási-erdő**

Körtefás lásd **Körtefási-erdő**

Körtefási-erdő 2023: *Körtefási-erdő* | *A hatvanas években telepítettek erdőt a hatalmas vadkörtefa köré.* 2013: *Körtefa ~ Körtefás*, 1993: *Körtefás* | *Nagyon szép terület még ma is. Három erdő és a vasvári út határolja. 5 kh kaszáló terület, szénatermő rész. A közepén van egy vadkörtefa.* 1948: *Vad körtés*, *Vadkörtés*. — A település közepén, a 36-os főúttól délre, a Vaskapu mellett fekvő kaszáló és erdő. **Körtefás**, **Körtefa** és **Vadkörtés** formában is említik. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 8. — T3-G4.

Kúti-tábla 2023: *Kúti-tábla*, 2013: *Kúti-tábla*, 1970: *Kúti-tábla*, *Kútyi-tábla*, 1968: *Kútitábla*, *Kútyitábla*, 1967: *Kúti tábla* | *Azé kúti tábla, mer itt van egy naty kút, ahova hajcsák a tehenekét inni.* — A település keleti részén, a 36-os főúttól északra, a tiszavasvári határ mellett fekvő szántóföld. Az egykor itt álló gulyakútról kapta a nevét. Később egybeszántották a Juhász-táblával. Vö. Juhász–Kúti-tábla. — BUDAI 1967: 4, ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 80. — T4-A3.

Külső-telep lásd **Borockás-tanya**

Lakatos Bandi bácsi tanyája lásd **Lakatos-tanya**

Lakatos-tanya 2023: *Lakatos-tanya ~ Lakatos Bandi bácsi tanyája*, 2013: *Lakatos-tanya*. — A 36-os főúttól délre, a Nyugati-főcsatorna mellett fekvő tanyahely. **Lakatos Bandi bácsi tanyája** néven is említik. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T3-H3, T4-A4.

Lánc-fog-lapos lásd **Lánc-fok-lapos**

Lánc-fok lásd **Lánc-fok-csatorna**

Lánc-fok-csatorna 2023: *Lánc-fok-csatorna ~ Körös-laposi-csatorna ~ Kanális*, 2013:

Láncfok-Köröslaposi-csatorna ~ Lánc-fok ~ Lánc-fok-csatorna, 1981: *Láncfok-Köröslaposi csatorna*, 1970: *Lánc-fok-csatorna*, 1968: *Láncfokcsatorna* | *Egy lapos területű vezetyle a vizet – mondják, de az elnevezés okát egy adatközlőm sem ismeri*. 1952: *Láncfok*, 1948: *Láncfok*, 1883: *Lánczfok*, 1864: *láncz fok*, 1848: *Lánczfoki nádás*, [1840]: *Láncz fok*, 1824: *Lánczfoki darab földnek*. — A belterületől északra, a Gulyatanya, Poklos, Nagy-erdő nevű földterületeket körbe ölelő vízelvezető csatorna. Az egykori Körös-tó helyéről, a Körös-laposról vezeti el a vizet. A település keleti határában az Összekötő-csatorna kapcsolja össze a Nyugati-főcsatornával, a nyugati határon a Király-érbe folyik. Eredetileg **Lánc-fok**-nak nevezték, amelyben a *fok* földrajzi köznévv 'nagyobb álló vagy folyóvízből kiágazó ér, csatorna' értelmű, a *lánc* előtag pedig esetleg régi terület-, illetve hossz mérték. Ma inkább **Lánc-fok(i)-csatorna**, **Körös-laposi-csatorna** vagy **Kanális** néven említik, de szerepel a vízügyi terminológiában használatos **Láncfok-Köröslaposi-csatorna** megnevezéssel is. Vö. Lánc-fok-lapos. — BENCSIK 1974a: 243, ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13,

Lánc-fok-csatorna

Fotó: Szép Szilvia

TERGE 1968: 80, TESz., T10.FM.48, T10.FM.93. — T3-G3.

Lánc-foki-csatorna lásd **Lánc-fok-csatorna**

Lánc-foki-nádlás lásd **Lánc-fok-lapos**

Láncfok-Köröslaposi-csatorna lásd **Lánc-fok-csatorna**

Lánc-fok-lápa lásd **Lánc-fok-lapos**

Lánc-fok-lapos 1938: *Láncfoklápa*, 1927: *Lánczfok-lapos*, 1909: *Láncfoklapos*, 1909: *Lánczfok lapos*, 1900: *Lánczfok-lapos*, 1897: *Lánczfok lapos*, 1883: *Lánczfok lapos*, 1870: *Lánczfog lapos*, 1870: *Lánczfok lapos*, *Lánczfog lapos*, 1848: *Lánczfoki nádlás*, 1824: *Láncz fok*. — A település északi határában, a Lánc-fok-csatorna kanyarulatában fekvő mélyebb, vizenyős terület. A **Lánc-foki-nádlás** név a Lánc-fok melletti terület náddal benőtt jellegére utal. **Lánc-fok-lápa** néven is szerepel. Ez utóbbi névváltoztatban a *lápa* földrajzi köznévv 'környezeténél alacsonyabban fekvő, lapos, vizenyős terület' értelmű. A **Lánc-fok-lapos** és a **Lánc-fog-lapos** formák tévesen lejegyzett alakok. — BENCSIK 1974a: 243, FKNT., HKFT., Kat., L9.VI.181. III/3, PJFN. 13, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.46, T16.T.526, T16.T.562. — T3-F3G3.

Lánc-fok-lapos lásd **Lánc-fok-lapos**

Lengyel-tag 2013: *Lengyel-tag*, 1965: *Lengyel tag*. — A település délnyugati határában, a 36-os főúttól délre, a Kis-Tikos mellett fekvő dűlőföld. Az adatközlők nem ismerik a névadás indítékát, talán tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 15. — T3-E5.

Lenin tér lásd **Széchenyi tér**

Libalegelő lásd **Liba-tó**

Liba-telep lásd **Liba-tó**

Liba-tó 2023: *Liba-tó*, 2013: *Liba-telep ~ Libalegelő*. — A település keleti határában, a Nagy-Borockás határrészen fekvő egykori libalegelő. **Libalegelő**, **Liba-telep** néven is említik. — ÉGy. — T3-H3.

Makkos-erdő 2023: *Makkos-erdő*, 2013: *Makkos-erdő*, 1993: *Makkos erdő* | *Kb. 20 kh területű, szép, egyenes tölgyes erdő volt, és sok makk termett a fákon*. 1970: *Makkos-erdő*, 1967: *Makkos erdő*, 1968: *Makkoserdő*, | *Hát ez azé makkoserdő, mer nem csémétérű ültették, hanem makkru*. — A belterületől keletre, a 36-os főúttól északra, a Körtefással szemben fekvő tölgyer-

dő. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 80–81. — T3-G4.

Mák-föld 2023: *Mák-föd*, 2013: *Mák-föd*, 1993: *Mákföld*, 1970: *Mák-föld*, *Mákos*, 1968: *Mákföd*, *Mákos*, -ba | *Ebbe a táblába sokáig csak mákot ültettek, mer jó mēkterēmtē. Osz mikor má mást is ültettek bele, akkor is csak mákfödnek hitták mán eszt.* 1967: *Mákföld*. — A belterülettől északra, a Csicsókás és a Keskeny-erdő mellett fekvő szántóföld. A káptalan idejében mákot termesztettek itt. **Mákos** néven is említik. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 81. — T3-F3.

Mákföldi út 2023: *Mákföldi út*. — A Mák-föld mellett húzódó út. — ÉGy. — T3-F3.

Mákos lásd **Mák-föld**

Mályvás 2023: *Májvás*, *Májvásra*, 2013: *Májvás*, 1993: *Mályvás*, 1981: *Mályvás*, 1970: *Májvás*, 1968: *Májvás*, -ra | *Ebbe a földbe még nagyon sok vót a kerekmájva, úty hogy mék ki nem pusztút, addig nem is lehetett ot sēmmit sē termelnyī.* 1967: *Mályvás*, 1952: *Mályvás*, 1948: *Mályvás*, 1916: *Mályvás*, 1909: *Májvás*, 1909: *Mályvás*, 1897: *Mályvás*, 1883: *Mályvás*, 1870: *Mályvás*, 1870: *Mályvás*, [1840]: *mályvás*. — A település délkeleti csücskében, a Nyugati-főcsatorna mellett fekvő szántó, legelő. Az adatközlők szerint tele volt selyemmályvával. A név a *mályvás* 'mályvával benőtt terület' földrajzi köznévből alakult. Részei a Kis-Mályvás és a Nagy-Mályvás. Vö. Borockás-Mályvás, Mályvás-csatorna, Mályvás-hát, Mályvási-kút, Mályvás-sziget, Mályvási út. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., FKNT., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 7, PJFN. 14, TERGE 1968: 81, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.93. — T3-H5, T4-A5.

Mályvás-csatorna 2023: *Májvás-csatorna ~ Májvási-árok*. — A Mályvás területen húzódó vízvezető csatorna. **Mályvási-árok** néven is ismerik. — ÉGy. — T3-H4, T4-A4.

Mályvás-hát 1762: *Mályvás hát*, 1754: *Mályvás hát* | *dél felé az Mályvás ut avagy Mályvás hát nevezetű helyig*. — A Mályvás nevű határrész magasabb része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — BENCSIK 1974a: 244, T10.FM.37. — T3-H4H5, T4-A4A5.

Mályvási-árok lásd **Mályvás-csatorna**

Mályvási-kút 1993: *mályvási kut*. — A Mályvás nevű határrészen álló egykori kút. Ma nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Mályvás-sziget 1754: *Mályvás sziget* | *Mályvás hátnak végét érné az ember, ezen nevezetes helyek vannak. ... Mályvás sziget*. — A Mályvás-hát mellett fekvő terület lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — BENCSIK 1974a: 244.

Mályvás út 1776: *majvas út*, 1754: *Mályvás ut* | *dél felé az Mályvás ut avagy Mályvás hát nevezetű helyig*. — A Mályvás-háton vezető út lehetett. Ma már nem ismerik a nevet. — BENCSIK 1974a: 244, T1.S.11.830/16.

Margó lásd **Morgó**

Meliorációs-árok 2013: *Meliorációs-árok*. — A település északnyugati határa mentén húzódó mesterségesen kialakított árok, amelyből aszályos időszakban öntöznek. — ÉGy. — T3-E3.

Mézes lásd **Mézes-telek**

Mézes-tanya lásd **Mézes-telek**

Mézes-telek 2023: *Mézes-telek ~ Mézes, Mézesen*, 2013: *Mézes ~ Mézes-tanya*, 1970: *Mözés-tanya*, 1968: *Mözestanya*, 1967: *Mézes tanya*, 1967: *Mézes tanya*. — A település délnyugati határában a Nagyidai-tanyától északra fekvő szántóföld. Egykori tulajdonosának foglalkozásáról vagy családnevről nevezték el. **Mézes** és **Mézes-tanya** formában is használják a megnevezést. A **Mözés-tanya** névváltozat a név félrehallásával, újraértelmezésével jöhetett létre. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., PJFN. 14, TARIJANYI 1967: 4, TERGE 1968: 81. — T2-D5.

Morgó 2023: *Morgó, Morgóban ~ Morgósi-dűlő*, 2013: *Morgó ~ Morgó-dűlő*, 1993: *Morgó*, 1970: *Morgó*, 1968: *Morgó*, -ra | *Mikor negyvennégybe kiosztották a földet, akkor azok az embērek, akiknek ide jutott a földgyök, mind zúgolóttak, hogy ez a föld nem terēm sēmmit. Ebbe igazok is vót, mer nem éppen a legjop föld az. Azótátú nevezik oszt Morgónak.* 1967: *Morgó*, 1959: *Margó*. — A település keleti határszélén, a 36-os főúttól délre, a Vaskapu mellett fekvő szikes terület. Az adatközlők szerint nevét azért kapta, mert a földosztáskor morogtak az emberek a földterület rossz minősége miatt. KIS TAMÁS a csárdanévként és határrésznévként gyakran előforduló *Morgó* elnevezés vizsgálatakor több magyarázatot is ad a névadás indítékára. Az

egyik a *morog* igének a természeti jelenségekre használt hangutánzó jelentéséből indul ki, miszerint ez a hely nagyon szeles, morgott rajta a szél, ami behallatszott a faluba, vagy csárdák esetében a régi, szabadkéményes épületbe. Egy másik lehetőség szerint a *Morgó* határrésznevek eredete a víznevekhez kapcsolódik: vízfolyás melletti helyek kaphatták ezt a nevet a patak hangját jelölő megnevezés alapján. A fenti magyarázatok közül esetünkben a szabadkéményes csárdaépületre vonatkozó magyarázat tűnik valószínűbbnek, mivel Morgó nevű csárdák és kocsmák a Tiszántúlon, Morgó határrészek pedig a Dunántúlon fordulnak elő nagyobb számban. *Morgó-dűlő*, *Morgósi-dűlő* formában is használják a nevet. A *Margó* névváltozat a név elírásával vagy újraértelmezésével jöhetett létre. Vö. Morgósi-erdő. — BUDAI 1967: 6, ÉGy., Kis 1991, L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 4, PJFN. 14, TERGE 1968: 81. — T3-G4H4.

Morgó-dűlő lásd **Morgó**

Morgósi-dűlő lásd **Morgó**

Morgósi-erdő 2023: *Morgósi-erdő*, 2013: *Morgósi-erdő*, 1970: *Vaskapusi-erdő*, 1968: *Vaskapusi erdő*. — A település délkeleti határában a Vaskapu és a Morgó között fekvő akácerdő. A helybeliek ma a *Morgósi-erdő* névváltozatot használják, de a korábbi források *Vaskapusi-erdő* néven említik. — ÉGy., PJFN. 14, TERGE 1968: 84. — T3-G4.

Mózes-tanya lásd **Mézes-tanya**

Művelődési ház 2023: *Művelődési ház*. — A település közösségi épülete, kulturális rendezvényeinek helyszíne. Itt található a könyvtár is. Az intézmény hivatalos neve *Újtikosi Művelődési Ház és Könyvtár*. — ÉGy. — T52-B4.

Nagy-Borockás 2023: *Nagy-Borockás*, 2013: *Nagy-Borockás*, 1997: *Nagyborockás*, 1970: *Nagy-Borockás*, *Nagyborockás*, 1968: *Nagyborockás*, *-ba*, 1965: *Nagyborockás*, 1952: *Nagyborockás*, *Nagybor[ockás]*, *Nagyborock[ás]*, *Nagyborockás*, *Nagyborockos*, 1948: *Nagyborockás*, *Nagy-Borockás*, 1943: *Nagyborockás*, *N[agy]-borockás*, 1941: *Nagyborockás*, *N[agy]-borockás*, 1939: *Nagyborockás*, 1938: *Nagyborockás*, 1916: *Nagy borockás*, 1909: *Nagyborockás*, 1909: *Nagyborockás*, [1901]: *N[agy] Boročkás*, 1897: *Nagy-Borockás*, 1896: *N[agy] Boročkás*, 1883: *N[agy] Borockás*,

1870: *Nagy Borockás*, *Nagy Borockás*, *nagy borockás*, 1870: *Nagyborockás*. — Nagy területű határrész a település északkeleti részén, a Vasvári úttól északra, a Kis-Borockástól nyugatra. A Borockás nagyobbik részét jelöli. Vö. Nagy-Borockás-tanya. — ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 14, Hnt., Kat., L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, MaKF., PJFN. 13, TERGE 1968: 81, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.93, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.152, T16.T.584. — T3-G3H3.

Nagy-Borockás-tanya lásd **Borockás-tanya**
Nagy-Dorongos 2023: *Nagy-Dorongos*, 2013: *Nagy-Dorongos*, 1981: *Nagy-Dorongos*, 1970: *Nagydorongos*, 1952: *Nagydor[ongos]*, *Nagydorongos*, 1948: *Nagy dorongos*, 1943: *Nagydorongos*, 1941: *Nagydorongos*, 1927: *Nagy Dorongos*, 1909: *Nagydorongos*, 1909: *Nagy dorongos*, 1897: *Nagy dorongos*, 1883: *N[agy] Dorongos*, 1883: *Nagy Dorongos*, 1870: *Nagy dorongos*, 1870: *Nagy dorongos*, *nagy dorongos*, 1866: *Nagy Dorongos*, 1823: *Nagy Dorongos* | *a Nagy Dorongoson a Mgos Uraság Kaszállóján sásat kaszáltak*. — A település nyugati határrésze, a vasút és a Meliorációs-árok között fekvő szántóföld. A Dorongos nagyobbik része. Vö. Kis-Dorongos. — BENCSIK 1974a: 235, ÉGy., HKFT., Kat., L9.VI.181.III/3, L9.XXIV.203.c/25, MaKF., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.93, T16.T.562, T16.T.584. — T3-E3.

Nagy-erdő 2023: *Nagy-erdő*, 2013: *Nagy-erdő*, 1970: *Nagy-erdő*, 1968: *Nagyerdő* | *A legnagyobb kiterjedésű erdő a tikosi határban*. — A belterülettől északkeletre fekvő erdő a Felügyelő-föld mellett. A település legnagyobb kiterjedésű erdeje, innen kapta a nevét. Része az Akácfás-erdő. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 81. — T3-F4.

Nagy-Gulyatanya 2023: *Nagy-Gulyatanya*. — A belterülettől északkeletre fekvő szántóföld a Kis-Gulyatanyával szemben. A név az ehhez való viszonyítást fejezi ki. Vö. Gulyatanya. — ÉGy. — T3-F3G3.

Nagyida lásd **Nagyidai-tanya**

Nagyidai-tanya 2023: *Nagyidai-tanya* ~ *Nagyida*, *Nagyidán*, 2013: *Nagyidai-telek*. — A Vitéztelek és a Mézes-telek közötti szántóföld.

A név az egykori tulajdonosának családnévéből alakulhatott, de az is elképzelhető, hogy a tulajdonos nagyidai származására utal, mivel a lakosok között sok betelepült palóc is volt. **Nagyida, Nagyidai-telek** néven is említik. — ÉGy. — T2-D5.

Nagyidai-telek lásd **Nagyidai-tanya**

Nagy-Király-ér lásd **Király-ér**

Nagy-legelő lásd **Tikosi-legelő**

Nagy-Mályvás 1776: *Nagy Majvás*. — A polgári határ mellett, a Kis-Mályvástól északra fekvő földterület. A Mályvás nagyobbik részét jelölhet. Ma nem ismerik a nevet. — T1.S.11.830/16. — T4-A5.

Nagy-Poklos 2023: *Nagy-Poklos*, 2013: *Nagy-Poklos*, 1993: *Nagypoklos*, 1970: *Nagy-Poklos*, 1968: *Nagypoklos, -ba* | *Elnevezése igen egyszerű. A termelés szempontjából ez a rész a leghidegebb terület volt, a talaj hőmérséklete nehezen melegedett fel, így a kukoricát nem lehetett korán belevetni, mert a talaj hidegsége miatt megromlott, vagyis régi nyelven mondva belepoklosodott.* 1845: *N[agy] Poklos*. — A belterülettől keletre, a 36-os főúttól északra, a Nagy-erdő és a Makkos-erdő mellett fekvő szántóföld. A név a Kis-Pokloshoz való viszonyítást fejezi ki. Vö. Poklos. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 13, TERGE 1968: 81, T1.S.12. XIX.168. — T3-G4.

Nagy-remisz 2023: *Nagy-remisz*, 2013: *Egyhektáros-erdő ~ Remisz*, 1970: *Nagy-remisz*, 1968: *Nagyremisz*. — A település délnyugati határában, az Örötvényen álló facsoport. A név előtagja a Kis-remiszhez való viszonyítást fejezi ki, utótagja a *remisz* 'facsoport a legelőn, amely alatt a marhák pihennek' földrajzi köznév. **Remisz** néven is említik. Az **Egyhektáros-erdő** név az erdő nagyságára utal. — ÉGy., FKNT., PJFN. 14, TERGE 1968: 80. — T3-E5.

Nagy-Sárgás 1993: *Nagysárgás*. — A Borocás-tanya két szélén elterülő vályoggyödör egyike. A Sárgás nagyobbik része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Nagy sor lásd **Petőfi utca**

Nagy-Tekeres 1970: *Nagy-Tekeres*, 1968: *Natytekeres, -be*. — A tiszagyulaházi határ mellett fekvő Tekeres nevű vízállásos terület nagyobbik része lehetett. Ma nem ismert név. Vö. Kis-Tekeres. — PJFN. 13, TERGE 1968: 82.

Négyes lásd **Négyes-tábla**

Négyes-tábla 2013: *Négyes-tábla*, 1970: *Négyes, Négyes-tábla* | *A káptalan idejében adott név él tovább.* 1968: *Négyestábla*. — A település keleti határában, a Juhász-tábla és a 36-os főút között fekvő szántóföld. Számozással megjelölt egyházi birtok volt. **Négyes** néven is említik. Vö. Hármás-Négyes-tábla. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T4-A3.

Negyvennégyes-erdő lásd **Örötvény-erdő**

Nyugati-főcsatorna 2023: *Nyugati-főcsatorna* | *A főcsatornát 1961-től 1963-ig ásták.* 2013: *Nyugati-főcsatorna*, 1981: *Nyugati-főcsatorna*. — Mesterséges öntözőcsatorna, amely a Keleti-főcsatornából ágazik ki, és az Újszentmargitán található Bödönhátnál viszi bele a vizét a Hortobágy-öntözőcsatornába. Újtikos keleti határát szeli át. A nevet a vízügyi terminológiában hozták létre, az előtagja arra utal, hogy a vizét kibocsátó Keleti-főcsatornától nyugatra húzódik. Ma széles körben használt megnevezés. — ÉGy., MoFnT. 2/9. — T3-G2H5.

Ófalu 2023: *Ófalu*, 2013: *Ófalu*. — A község legrégebben megtelepült része. A falu csillagszerkezetű településmagja. 1938-ban kiosztott 116 lakótelek és a templomoknak helyet adó főtér tartozik bele. Palóc népi építészeti karakterrel megépült egykori kuklás tetejű telepi épületek vannak itt. A helybeliek szerint ez is arra utal, hogy a Felvidékről települtek ide emberek. — ÉGy. — T52-B4.

Orgona utca 2023: *Orgona utca*. — A Fő utcát a Széchenyi térrel összekötő utca. Hivatalos név. — ÉGy. — T52-B4.

Orosz-tábla lásd **Vetett-fű**

Óvoda 2023: *Óvoda*. — A település központjában, a Széchenyi téren, az iskola mellett álló intézmény. Az intézmény hivatalos neve *Újtikosi Lurkó-Kuckó Óvoda és Szociális Szolgáltató*. — ÉGy. — T52-B4.

Örház lásd **Bakterház**

Örötvény 2023: *Örötvény, Örötvényben*, 2013: *Örötvény-rész*, 1981: *Örötvény-alji-legelő*, 1970: *Örötvén-rész, Örötvín-rész, Örötvír-rész*, 1968: *Örötvír rész* | *Vizenyős terület, aminek a másik része a pógári határhó tartozik.* 1967: *Örötvény*, 1965: *Örötvény*, 1871: *Örötvény*, [1800–1802]: *Eretvény*, é. n.: *Öretvény*. — A település déli határában, a Kengyel-ér és az Örötvényi-kanális

találkozása mellett fekvő kisebb földterület. Az egykori Kengyel-fiók területe. Nagyobb része Polgár területére esik. **Örötvény-rész** és **Örötvény-alji-legelő** néven is említik. A névadás indítékát nem ismerjük, talán az *öröl* ~ *örvény* szócsaládba tartozik, de összefügghet az *orotvány* 'irtás' földrajzi köznévvvel is. Vö. Örötvény-erdő, Örötvényi-kanális. — BENCSIK 1974: 245, ÉGy., FKntT., GÖRÖMBEI 1965: 15, MoFnT. 2/9, PJFN. 14, TARIÁNYI 1967: 13, TERGE 1968: 82, T16.T.222, T21.TK.2164. — T3-E5.

Örötvény-alji-legelő lásd **Örötvény**

Örötvény-csatorna lásd **Örötvényi-kanális**

Örötvény-erdő 2023: *Örötvény-erdő*, 2013: *Negyvennégyes-erdő* ~ *Örötvény-erdő*. — A település déli részén, az Örötvény határrészen fekvő erdő. A *Negyvennégyes-erdő* névváltozat arra utal, hogy az erdő 44 hektár területű. — ÉGy. — T3-E5.

Örötvény-fok lásd **Örötvényi-kanális**

Örötvény foka lásd **Örötvényi-kanális**

Örötvényi-kanális 2023: *Örötvényi-kanális* ~ *Örötvény-csatorna*, 1871: *Örötvényfoka*, 1784: *Óredwin fok*, *Óredvin Fok*, *Oredvin Fok*. — Az Örötvény mellett folyó víz. **Örötvény** és **Örötvény-csatorna** néven is említik. Régebben **Örötvény-fok(a)** volt a neve. Vö. Hódos-Örötvény-csatorna. Lásd Örötvény-kanális (Polgár). — BENCSIK 1974: 246, ÉGy., EKFT. — T3-E5.

Örötvény-rész lásd **Örötvény**

Összekötő-csatorna 2023: *Összekötő-csatorna* ~ *Betáp-csatorna*. — Ez a csatorna köti össze a Láncfoki-csatornát a Nyugati-főcsatornával. A Láncfok–Köröslaposi szivattyútelep van itt, amely a Nyugati-főcsatorna menti belvízrendszert mentesítő szivattyútelepek egyike. Ezért említik **Betáp-csatorna** néven is. — ÉGy. — T3-G3.

Ötös-tábla 2023: *Ötös-tábla*, 2013: *Ötös-tábla*. — A település keleti határában, a Hármas- és a Négyes-tábla melletti szántóföld. Számozással megjelölt egyházi birtok volt. — ÉGy. — T4-A3.

Pántlika lásd **Pántlika-tábla**

Pántlikás lásd **Pántlika-tábla**

Pántlika-tábla 2023: *Pántlika-tábla*, 2013: *Pántlika-tábla*, 1993: *Pántlikás*, 1970: *Pántlika-tábla*, 1968: *Pántlika tábla* | *Hát ez ęty hosszú kacskaringós föld, ojjam mint a pánt-*

lika. 1952: *Pántlika*, 1948: *Pántlika*, *Pántlika tábla*. — A település északi részén, a Hajó-lapos és a Bagolyfogó között fekvő szántóföld. **Pántlika** és **Pántlikás** néven is említik. A név a szántóföld pántlika alakjára utal. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 3, PJFN. 13, TERGE 1968: 82. — T3-F2.

Perjés lásd **Balogh-perjés**

Perjés-dűlő lásd **Balogh-perjés**

Perjési-dűlő lásd **Balogh-perjés**

Perjési-tábla lásd **Balogh-perjés**

Perjési út 2023: *Perjési út*. — A település északnyugati határában, a Balogh-perjés mellett húzódó dűlőút. — ÉGy. — T3-E3.

Perjés-tábla lásd **Balogh-perjés**

Petőfi utca 2023: *Petőfi utca*, 1993: *Hosszú sor*, *Cselédsor*, 1970: *Nagy-sor*, *Petőfi utca*, 1968: *Nagysor*, *Natysor* | *Azé hittuk Natysornak, mer ez a lekhosszabb ucca a faluba*. — A település belterületének nyugati részén húzódó utca. A **Hosszú sor**, **Nagy sor** név arra utal, hogy ez volt a település leghosszabb utcája. A **Cselédsor** megnevezést lakóiról kapta. Hivatalos neve **Petőfi utca**. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-B4.

Petőfi utca

Fotó: Szép Szilvia

Pihenő híd 2023: *Pihenő híd*, 2013: *Pihenő híd*, 1968: *Pihenő híd* | *gyalog jártak Polgárra a tikosiak, ott pihentek meg*. 1873: *hódosi híd* | *a kanálison túl egészen a hódosi hidig*. — A Polgárra vezető Bokorhátú úton, a Hódosi-kanálison átvezető híd. A név arra utal, hogy itt pihentek meg a Polgárra átjáró tikosiak. **Hódosi-híd** néven említi a legkorábbi forrás. Lásd Pihenő híd (Polgár). — BENCSIK 1974a: 237, ÉGy., TERGE 1968: 37. — T2-C5.

Poklos

Fotó: Szép Szilvia

Poklos 2023: *Poklos* | *Itt annyira kötött a talaj az agyag miatt, hogy pokoli nehezen lehet művelni.* 1974: *Poklos*, 1970: *Poklos*, 1968: *Poklos, -ba*, 1959: *Poklos*, 1952: *Poklos*, 1945: *Poklos*, 1909: *Poklos*, 1870: *Poklos*, [1840]: *Poklos*, 1837: *Poklos*. — A Lánc-foki-csatorna mellett fekvő határrész a Vasvári úttól északra, a Kis-Poklos és a Nagy-Poklos összefoglaló neve. A Poklosi út választja el a két részt egymástól. A név a *poklos* 'igen rossz minőségű föld' földrajzi köznévből alakult. — BENCSIK 1974a: 247, ÉGy., FKnt., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XVII.552/1, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, PJFN. 13, TERGE 1968: 82, T10.FM.48. — T3-G3G4.

Poklosi dűlőút lásd **Poklosi út**

Poklosi út 2023: *Poklosi út ~ Poklosi dűlőút.* — Ez a dűlőút választja el a Nagy-Poklost a Kis-Poklostól. Az út a Keskeny-erdőtől indul, áthalad a Nagy-Poklos és a Kis-Poklos között. **Poklosi dűlőút** formában is említik. — ÉGy. — T3-G3.

Polgári út 2023: *Polgári út*, 2013: *Polgári út*, 1883: *Polgári út.* — A 36-os főút Polgárra vezető szakasza. — ÉGy., T10.FM.93. — T3-E4.

Polgármesteri hivatal 2023: *Polgármesteri hivatal.* — A település belterületének keleti részén álló épület. Az egrri káptalan intézői kúriája, központja, majd téesziroda volt. — ÉGy. — T52-C4.

Posta 2023: *Posta.* — A település belterületének keleti részén, a Fő utcán álló épület. — ÉGy. — T52-C4.

Posta utca lásd **József Attila utca**

Proletár 2023: *Proletár; Proletárra*, 2013: *Proletár ~ Poletár*, 1993: *Poletár föld*, 1981: *Prole-*

tár-föld, 1970: *Polétár; Polétár-föd*, 1968: *Polétár; -ra, Polétárföd* | *A földosztáskor eszt a földet a polétárok kapták meg.* — A település nyugati határában a Szil-hát és a Bútor-zug között fekvő szántóföld. **Proletárföld** formában is említik. A név a *proletárföld* 'az első világháború után a hadiárvak, -özvegyek és -rokkantak, illetve a szegények számára kiosztott földek' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKnt., MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 82. — T2-D4.

Proletárföld lásd **Proletár**

Radics bácsi-féle föld 2013: *Radics bácsi-féle föld.* — A település északi határrészén, a Balogh-perjésen fekvő kis földterület. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy.

Rákóczi út lásd **Rákóczi utca**

Rákóczi utca 2023: *Rákóczi utca ~ Gyulaházi sor*, 1993: *Alsósor; Gyulaházi sor*, 1970: *Rákóczi út.* — A belterület északi szélén húzódó utca. A Rákóczi utca hátsó részét **Gyulaházi sor**-nak is hívják, mert a szomszédos Tiszagyulaházáról sok család költözött ide. Az **Alsó sor** név arra utal, hogy az utca a belterület szélén húzódik. **Rákóczi út** formában is említik. Hivatalos neve **Rákóczi utca**. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13. — T52-B4C4.

Református templom 2023: *Református templom.* — A település központjában, az iskolával szemben álló templom. — ÉGy. — T52-B4.

Régi országút 2023: *Régi országút*, [1840]: *Sós út*, 1754: *Sós út* | *Ismét a Mályvás úttól avagy háttól ... dél felé a sós útra, melly vezet Polgárra.* — A település keleti határán húzódó, Tiszavasvárit és Polgárt összekötő egykori főút. BENCSIK szerint a Tokajból Tiszavasvárin át

Régi országút

Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

Polgárra vezető úton sót szállítottak, innen a *Sós út* elnevezés. — BENCSEK 1974a: 248, ÉGy., T26.78/1. — T3-H4, T4-A4.

Remisz lásd **Nagy-remisz**

Répási-gyümölcsös 2023: *Répási-gyümölcsös*, 2013: *Répási-gyümölcsös*. — A Kis-Dorongos és a Tekerés-tábla között fekvő gyümölcsös. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T3-E3.

Reptér 2023: *Reptér* | *Nagyon sík terület. Tsz gazdálkodás alatt mezőgazdasági reptér volt, árok van mellette. Legeltetett gyp. Ha repülővel permeteztek, itt tankoltak, ide szálltak le.* 2013: *Repülőtér*. — A település déli határában, a Zsombékos-lapostól délre fekvő legelő. A név a hely egykori funkcióját jelöli, mezőgazdasági repülőgépek használták. *Repülőtér* néven is említik. — ÉGy. — T3-F5.

Repülőtér lásd **Reptér**

Rizs lásd **Rizsföld**

Rizsföld 2023: *Rizsföld* | *Próbáltak rizst termelni árasztással, de csak próba szinten maradt. Öntöző árkok szabdalják ezeket a feloszlott földeket.* 2013: *Rizs*. — A település déli határában fekvő legelő. A név a *rizsföld* 'rizs termesztésére használt nagyobb terület' földrajzi köznévből alakult. *Rizs* néven is említik. — ÉGy., FKnT. T3-G5.

Rókalyuk lásd **Rókalyukas**

Rókalyukas 2023: *Rókajukas ~ Rókajukasi-tábla*, 2013: *Rókajukas ~ Rókajukas-tábla ~ Rókajuk*, 1993: *Rókalyukas* | *Régen még sok volt a vadvíz és a partos részeket művelték. Ez a terület is magas volt és a rókák ezen a helyen fészkeltek be magukat a földbe, így a víz nem mosta ki őket a földbe vájt lyukakból.* 1970: *Rókajukas*, 1968: *Rókajukas, -ba*, 1948: *Rókaly[uk]*, 1864: *Rókajukas hát*, [1840]: *Róka Lyukhát*, 1837: *Rókalyukhát*. — A Nagy-Gulyatanya északi részén fekvő szántóföld. A név a *rókalyukas* 'terület, ahol sok róka tanyázik' földrajzi köznévből alakult. *Rókalyuk*, *Rókalyukas(i)-tábla* és *Rókalyuk(as)-hát* formában is említik. — BENCSEK 1974a: 247, ÉGy., FKnT., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 2, PESTY 1864/38: 269a, PJFN. 13, TERGE 1968: 82, T26.78/1. — T3-F3G3.

Rókalyukas-hát lásd **Rókalyukas**

Rókalyukasi-tábla lásd **Rókalyukas**

Rókalyukas-tábla lásd **Rókalyukas**

Rókalyuk-hát lásd **Rókalyukas**

Rózsadomb 2023: *Rózsadomb* | *Itt volt a káptalan központja és a hozzá tartozó kert. Amikor az itt lévő utca épült 1974-ben, minden oszlopra raktak villanyt. Azelőtt Tikoson csak három villany volt. Emiatt terjedt el az a közbeszéd, hogy ez a Rózsadomb, utalva a budapesti városrész „fényűzésére”. — Falurész a belterület legmagasabb pontján, ahol a Polgármesteri hivatal van. A név metaforikusan utal a budapesti városrészre. — ÉGy. — T52-C4.*

Salvador Allende utca lásd **Arany János utca**

Sárgás 2023: *Sárgás*, 2013: *Sárgás ~ Vályogvető-gödör*. — A Kis-Poklos és a Borockás-tanya mellett fekvő gödrös földterület. A név a vályog-gödör sárga színére utal. Itt lehetett egykor a Borockási-tó. A *Vályogvető-gödör* név a vályogvető 'vályogkészítésre szolgáló hely' földrajzi köznévből alakult. Egykor Kis-Sárgás és Nagy-Sárgás néven különítették el a részeit. Vö. *Sárgás út*. — ÉGy., FKnT. — T3-G3.

Sárgás út 2023: *Sárgás út*. — A Sárgás melletti, a Borockás-tanyára vezető út. — ÉGy. — T3-G3.

Sírkút lásd **Sírkúti-dűlő**

Sírkúti-dűlő 1993: *Sírkúti dűlő* | *Nevében benne van a sírkút elnevezés. Tekintettel arra, hogy régebben állatokkal végezték a mezőgazdasági munkát és az állatokat etetni és itatni kellett. A közelben nem volt kút, és ideiglenesen kutat kellett ásni. Ez a kut sír alakú volt, és levezető földlépcsővel volt ellátva.* 1952: *Sírkút*, 1948: *Sírkút*. — NYÍRCSÁK szerint a földterületen az állatok itatására ásott kút sír alakú volt, levezető földlépcsővel ellátva. *Sírkút* néven is említik. Ma nem ismerik a nevet. — L9.XXIV.203.c/25, NéprLex. *kút*, NYÍRCSÁK 1993: 3.

Sós út lásd **Régi országyút**

Szabadság utca 2023: *Szabadság utca*. — A település belterületének keleti részén húzódó utca. 1982-ig a Hunyadi János utca része volt. Hivatalos név. — ÉGy. — T52-C4.

Szálás-tölgyes 2023: *Szálás-tölgyes*. — A település északi határában fekvő tölgyes. — ÉGy. — T3-G2.

Szalka-gyep 2023: *Szalka-gyep ~ Szarka-gyep*, 2013: *Szalka-gyep*, 1970: *Szalka-gyep*, 1968: *Szalkagyep*, 1952: *Szalka gyep*, 1948: *Szalkagyep*, 1938: *Szalka*, 1909: *Szalkagyep*, 1909: *Szalkagyep*, 1909: *Szalka-gyep*, 1897: *Szal-*

ka-gyep, 1883: *Szalkagyep*, 1870: *Szalka gyep*, 1870: *Szalka gyep*. — A település délkeleti határában, a Tikos-dombtól délre fekvő szántóföld, gyep. A név előtagja családnévi eredetű lehet. A **Szarka-gyep** névváltozat a név félrehallásával, újraértelmezésével jöhetett létre. Vö. Szalka-kút. — ÉGy., Kat., L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, PJFN. 14, TERGE 1968: 83, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.93. — T3-G5.

Szalka-kút 1858: *Szalka kút*, [1840]: *Szalka Kút*, 1837: *Szalkakút*. — A település déli határában levő egykori kút, bizonyára a Szalka-gyep területén lehetett. Ma nem ismert név. — BENCsik 1974a: 249, MKFT., T10.FM.48.

Szarka-gyep lásd **Szalka-gyep**

Százéves fűzfa

Fotó: Szép Szilvia

Százéves fűzfa 2023: *Százéves fűzfa* | *A fának ötven éve is százéves fűzfa volt a neve és így hívják ma is. A fűzfa igazi túlélő, vízszintesre megdőlt törzse ismét gyökeret vetett és újult erővel tör fel az égbe.* — A település belterületének északi határán álló fűzfa, a Hunyadi utca mögötti ligetben. A név a fűzfa rendkívül idős korára utal. — ÉGy. — T52-C4, T3-F4.

Szemetes 2023: *Szemetes*, *Szemetesben* ~ *Demeter*, *Demeterben*. — A belterülettől keletre fekvő erdő. A *Szemetes* név arra utal, hogy az erdő mellett volt a falu szeméttelpe. A **Demeter** név a mellette fekvő Demeter-gödörre utal. — ÉGy. — T3-F4.

Széchenyi tér 2023: *Szécsényi tér* ~ *Lenin tér*. — A település központja. Korábbi **Lenin tér** neve 1991-ig volt használatos. Hivatalos neve *Széchenyi tér*. — ÉGy. — T52-B4.

Sziget-vár 2023: *Sziget-vár*, *Sziget-várban*, 2013: *Sziget-vár*; 1968: *Szigetvár*, *-ra* | *Eszt a földet azé neveszték el Szigetvárnak, mer körű víz vót rajta, osz sokat kiöntött a víz, osz csak ez emelkedét ki a vízbű.* [1840]: *Vár Sziget*, 1837: *Vársziget*. — A belterülettől délkeletre fekvő határrész. Az adatközlők szerint földhalmvár, kurgán van itt, amely kiemelkedhetett a környék vízállásos területéről. Korábbi neve **Vár-sziget** volt. Vö. Sziget-vári-legelő. — BENCsik 1974a: 252, ÉGy., TERGE 1968: 83, T10.FM.48. — T3-F4.

Sziget-vári-legelő 2013: *Sziget-vári-legelő*. — A Sziget-vártól délre, a főút másik oldalán fekvő legelőterület. — ÉGy. — T3-F5.

Szil-hát 2023: *Szil-hát*, 2013: *Szil-hát*, 1981: *Szil-hát*, 1968: *Szilhát* | *Sok szilfa borította aszt ezelőtt.* 1967: *Szilhát*, 1965: *Szilhát*, 1909: *Szilhát*, 1897: *Szilhát*, 1896: *Szilhát*, 1883: *Szilhát*, 1870: *Szilhát*, 1859: *Szilhát*, 1858: *Pusztá Szilhát*, 1843: *Szilhát*. — A tiszagyulaházi és a polgári határ mellett lévő, kissé magasabb területen fekvő szilfaerdő. Lásd Szil-hát (Polgár). — BENCsik 1974a: 250, ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 16, L9.VI.181.III/7, MKFT., MoFnT. 2/9, TARJÁNYI 1967: 15, TERGE 1968: 83, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.93, T10.FM.94. — T2-D4.

Szilvafás lásd **Szilvás-rész**

Szilvás lásd **Szilvás-rész**

Szilvás-rész 1968: *Szilvásrész*, *Szilvás*, *-ba* | *A felügyelője vót ez a terület. Valójába szilvafával is vót az akkoriba beültetve.* 1948: *Szilvafás*. — Ismeretlen helyen fekvő egykori szilvafás terület. **Szilvás** és **Szilvafás** néven is említik. — L9.XXIV.203.c/25, TERGE 1968: 83.

Táncsics 2023: *Táncsics*, *Táncsicsban*, 2013: *Táncsics* | *a nyugati rész a település határában annak idején Polgáré volt, a Táncsics tévészé volt, innen kapta a nevét.* — A külterület nyugati

részen, a Mézes-telek mellett fekvő szántóföld. Az adatközlők szerint a név arra utal, hogy a polgári Táncsics téesz művelte a földet. — ÉGy. — T2-D4D5.

Táncsics út lásd **Táncsics utca**

Táncsics utca 2023: *Táncsics utca*, 1970: *Kanálisi sor*, *Táncsics út*, 1968: *Kanálisi sor* | *Közvetlenül ez előtt az ucca előtt fojik el a Kanális*. — A település belterületének északnyugati részén húzódó utca. A *Kanálisi sor* név arra utal, hogy az utca mellett húzódik a Láncc-fok-csatorna, más néven Kanális. **Táncsics út** formában is említik. Hivatalos neve *Táncsics utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T52-B4.

Tanító-föld 2023: *Tanító-föld ~ Tanítók földje* | *Tanítók itt kaptak egy-egy hold földet a táblásításkor*. 2013: *Tanítóföld*. — A külterület nyugati részén, a Király-ér kanyarulatától délre fekvő szántóföld. Az 1960-as évektől volt a tanítók járadékföldje. Az adatközlők szerint a Szil-hátból lett kivágva. **Tanítók földje** formában is használják. — ÉGy. — T2-D4.

Tanítók földje lásd **Tanító-föld**

Téesz-tanya lásd **Juhászati-telep**

Téesz-telep lásd **Juhászati-telep**

Tekeres 1. 2023: *Tekeres*, 2013: *Tekeres ~ Tekeres-csatorna* | *Természetes csatorna, kanális volt, víz nincs benne, az elején van néha*. 1993: *Tekeres*, 1864: *Tekeres ere*, 1784: *Tekeres m[orast]*, 1639: *Tekeres ér*. — A település nyugati határában, a Tekeres-tábla területén folyó egykori ér. Tekervényes alakja miatt kapta a nevét. **Tekeres-ér**, **Tekeres ere** és **Tekeres-csatorna** formában is említik. Vö. Tekeres-zug. — BENCSIK 1974a: 250, ÉGy., EKFT., NYÍRCSÁK 1993: 3, PESTY 1864/38: 268b. — T3-E3.

Tekeres 2. lásd **Tekeres-tábla**

Tekeres-csatorna lásd **Tekeres 1.**

Tekeres-ér lásd **Tekeres 1.**

Tekeres ere lásd **Tekeres 1.**

Tekeres-tábla 2023: *Tekeres-tábla*, 2013: *Tekeres ~ Tekeres-tábla*, 1993: *Tekeres* | *Régi eredetű az elnevezése, ugyanis ezt a területet görbe vízfolyás, mely csavarszerűen, tekergősen vágta keresztül, vagyis régi nyelven tekervényesen*. 1970: *Tekeres*, *Tekeres-tábla*, 1968: *Tekeres tábla*, *Tekeres, -be*, 1952: *Tekeres*, 1952: *Tekeres*, 1948: *Tekeres*. — A település nyugati határában, a Ki-

rály-értől északra fekvő lapos fekvésű terület. Az egykor itt folyó *Tekeres* nevű vízfolyásról kapta a nevét. **Tekeres** néven is említik. Korábban az egyes részeit Kis- és Nagy-Tekeresnek nevezték. Vö. Tekeres-zug. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 3, PJFN. 13, TERGE 1968: 80. — T2-D3.

Tekeres-zug 1822: *Tekereszug*. — A Tekeres-tábla területén fekvő kisebb terület, a Tekeres-ér kanyarulata vehette körül. Ma nem ismert név. — BENCSIK 1974a: 250. — T3-E3.

Temető 1. 2023: *Temető*, *Temetón*, 2013: *Temető*, 1952: *Temető dűlő*, 1948: *Temető dűlő*, 1909: *Temető dűlő*. — A belterületől keletre, a főúttól északra, a Dobi út mellett fekvő földterület. Egykor temető volt ezen a területen, innen az elnevezés. **Temető-dűlő** néven is említik. — ÉGy., L9.VI.181.III/3, L9.XXIV.203.c/25. — T3-F4.

Temető 2. 2023: *Temető*. — A belterület déli részén fekvő temető. — ÉGy. — T52-B5.

Temető-dűlő lásd **Temető 1.**

Temető utca lásd **Ady Endre utca**

Tikos lásd **Újtikos**

Tikos lásd **Újtikos**

Tikos-domb 2023: *Tikos-domb*, 2013: *Tikos-domb*, 1993: *Tikosdomb*, 1981: *Tikos-domb*, 1970: *Tikos-domb*, 1968: *Tikozsdomb*, *Tikosdomb*, 1959: *Tikosdomb*, 1952: *Tikosdomb*, 1948: *Tikos domb*, 1943: *Tikos domb*, 1941: *Tikos domb*, 1897: *Tikosdomb*, 1870: *Tikos domb*, 1870: *Tikos domb*, 1858: *Tikos domb*, 1834: *Tikos dombon*. — A belterületől délkeletre fekvő domb a Körtefási-erdőtől délre, a Tikos-tó mellett. A név bizonyára a tó környékén tanyázó vízi tyúkokra utal. Régészeti lelőhely, ugyanis itt lehetett a Kékesegyháza nevű Árpád-kori

Tikos-domb

Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

település, ami a tatárjárás idejében néptelenedhetett el. Vö. Tikos-dombi-erdő. — BENCSIK 1974a: 251, ÉGy., Kat., L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, MaKF., MKFT., MoFnT. 2/9, M. NEPPER 1974: 415, NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 13, TERGE 1968: 83, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T16.T.584. — T3-G4.

Tikos-dombi-erdő 2023: *Tikos-dombi-erdő*. — A település keleti határában fekvő szélesebb fásor a Tikos-domb mellett. — ÉGy. — T3-G4.

Tikos-dúló lásd **Újtikos**

Tikosháza lásd **Újtikos**

Tikosi-legelő 2023: *Tikosi-legelő ~ Nagy-legelő*, 2013: *Tikosi-legelő*, 1981: *Tikosi-legelő*, 1943: *Tikosi legelő*, 1941: *Tikosi legelő*. — A település déli határában fekvő nagy területű legelő. *Nagy-legelő* néven is említik. — ÉGy., MaKF., MoFnT. 2/9, T16.T.584. — T10-A1.

Tikospuszta lásd **Újtikos**

Tikospuszta lásd **Újtikos**

Tikospuszta-tanya lásd **Újtikos**

Tikos-tanya lásd **Újtikos**

Tikos-telep lásd **Újtikos**

Tikos-tó lásd **Halastó**

Tinó-lapos 2013: *Tinó-lapos ~ Bivaly-lapos*, 1968: *Tinólapos*. — A Borockás-tanya körüli legelő a település határának keleti részén. *Bivaly-lapos* néven is említik. Az egykor itt legeltetett állatokról kapta a nevét. — ÉGy., TERGE 1968: 83. — T3-H3.

Tizennégyes lásd **Tizennégyes-tábla**

Tizennégyes-tábla 2023: *Tizennégyes-tábla*, 2013: *Tizennégyes*. — A település délkeleti határában fekvő szántóföld. A káptalan idejében adott név él tovább. *Tizennégyes* formában is említik. — ÉGy. — T4-A4.

Tizes lásd **Tizes-tábla**

Tizes-tábla 2023: *Tizes-tábla*, 2013: *Tizes*. — Újtikos délkeleti határában, a Nyugati-főcsatornától keletre fekvő szántóföld. A káptalan idejében adott név él tovább. *Tizes* formában is említik. — ÉGy. — T3-H4, T4-A4.

Tó-föld lásd **Tópart 1.**

Tó köze lásd **Tópart 1.**

Tó-oldal lásd **Tópart 2.**

Tópart 1. 2023: *Tópart*, 2013: *Tó-föld*, 1970: *Tó köze*, 1968: *Tóköze*, 1927: *Tó köze*, 1909: *Tó köze*, 1909: *Tóköze*, 1897: *Tóköze*, 1883: *Tó*

köze, 1883: *Tó köze*, 1870: *Tó köze*, 1870: *Tó köze*, 1858: *Tó köze*, [1840]: *Tó Közi*. — A belterülettől északra, a Mák-föld és a Csicsókás mellett fekvő mélyebb terület. A név a *tópart* 'állóvíz széle' földrajzi köznévből alakult. *Tó-föld* és *Tó köze* néven is említik. Egykor bizonyára a Kőrös-tó déli oldalát jelölte. — ÉGy., FKNT., HKFT., L9.VI.181.III/7, Kat., MKFT., PJFN. 13, TERGE 1968: 84, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.93, T16.T.562. — T3-F3F4.

Tópart 2. 2023: *Tópart ~ Tóparti-földek ~ Borockás-tópart | Régen víz alatt állt, ma már van benne csatorna, vízelvezető árok, nyaras. Itt régen tóként állt a víz.* 2013: *Tó-part*, 1952: *Tóoldal*, 1948: *Tóoldal*. — A település északkeleti határában, a Lác-fok-csatorna és a Bagolyfó között fekvő mélyebb terület. A név a *tópart* 'vízállásos terület' földrajzi köznévből alakult. *Tóparti-földek*, *Tó-oldal* és *Borockás-tópart* néven is említik. Egykor bizonyára a Kőrös-tó északi oldalát jelölte. — ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25. — T3-G2.

Tóparti-földek lásd **Tópart 2.**

Török-tábla 2023: *Török-tábla*, 2013: *Török-tábla*. — A település keleti határában, a Kis-tölgyes mellett fekvő szántóföld. Egykori tulajdonosának családnevéből nevezték el. — ÉGy. — T3-H3, T4-A3.

Töviskes-sziget 1754: *Töviskes sziget*. — A Kőrös dereka környékén lévő egykori kaszáló. Bizonyára jellegzetes tövis(k)es növényzetéről kapta a nevét. — BENCSIK 1974a: 251.

Újtelep lásd **Dózsa György utca**

Ürü-lapos 1993: *Ürülapos | A juhtenyésztésben voltak olyan falkák, amiket ürünek neveztek, ezeket hizlalták és vágóra adták el. Ezért ezen a jóminőségű legelőn legeltették az ürü falkát.* — A település határában fekvő egykori juhlegelő. Ma nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 4.

Váci Mihály utca 2023: *Váci Mihály utca*. — A település belterületének keleti részén húzódó utca. Hivatalos név. — ÉGy. — T52-C4.

Vadkörtés lásd **Körtefási-erdő**

Vajda János utca 2023: *Vajda János utca*. — A Fő utca keleti szakaszát nevezik így a vasúti kereszteződéstől. Korábban a Vörös Hadsereg utca része volt. Hivatalos neve *Vajda János utca*. — ÉGy. — T52-C4.

Vályogödör lásd **Demeter-gödör**

Vályogvető-gödör 1. lásd **Demeter-gödör**

Vályogvető-gödör 2. lásd **Sárgás**

Vár-sziget lásd **Sziget-vár**

Vaskapu 2023: *Vaskapusi-tábla*, 2013: *Vaskapu*, 1993: *Vaskapu* | *A török hódoltság idején a kóbor és portyázó török lovas bandák fosztogatták a magyar falvakat. Így ez a nádas terület nyújtott védelmet a lakosoknak, mert e területet olyan fásor, bokros és cserjés rész szegélyezte, hogy nehéz volt áthatolni rajta. Erős védőrendszer, vagyis „Vaskapu” néven fent maradt.* 1974: *Vaskapu*, 1970: *Vaskapu*, 1968: *Vaskapu, -ba*, 1959: *Vaskapú*, 1952: *Vaskapu*, 1948: *Vaskapu, Vaskapú*, [1840]: *Vas Kapu*, 1837: *Vaskapu*. — Az adatközlők szerint a név arra utal, hogy itt haladt el a régi országút, aminek a vámszedő vaskapuja itt volt. Egy másik magyarázat szerint ez a terület nyújtott védelmet a lakosoknak, mert olyan fásor, bokros és cserjés rész szegélyezte, hogy nehéz volt áthatolni rajta. A terület jellegéből következtethetően valószínű, hogy a *vaskapu* 'két nagyobb rétság közt elkeskenyedő vízmeder' jelentésű földrajzi köznévből alakult. **Vaskapusi-tábla** néven is említik. Vö. Vaskapusi-erdő. — BENCSIK 1974a: 251, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 13, TERGE 1968: 84, T10.FM.48. — T3-G4.

Vaskapusi-erdő lásd **Morgósi-erdő**

Vaskapusi-tábla lásd **Vaskapu**

Vasút utca 2023: *Vasút utca*, 1970: *Vasút utca*. — A település belterületének déli részén, a vasút mellett húzódó út. Hivatalos név. — ÉGy., PJFN. 13. — T52-B5.

Vasvári út 2023: *Vasvári út*. — A 36-os főút Tiszavasváriba vezető szakasza. — ÉGy. — T3-G4.

Vetett-fű 2023: *Vetett-fű* | *Ma már nem Orosz-táblának mondjuk, hanem Vetett-fűnek.* 2013: *Orosz-tábla*, 1970: *Orosz-tábla*, 1968: *Orosz tábla* | *A Borockásnak egy része, melyet a gazdája nevével különítettek el a többi résztől.* — A település északkeleti határában, a Kis-Borockáson fekvő füvel bevetett, gondozott kaszáló. Az **Orosz-tábla** név az egykori tulajdonos családnevére utal. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 82. — T3-G2H2.

Vitéztelek 2023: *Vitéztelek* | *A háborúból hazajött emberek kapták 1918-ban. Minden háborút viselt ember vitézségi telket kapott 14 vagy 20 hold földdel.* 2013: *Vitéztelek*, 1967: *Vitéztelek*, 1967: *Vitéztelek*, 1962: *Vitéztelek*, 1956: *Vitéztelek*, 1952: *Vitéztelek*. — A település délnyugati határában, a Hódos mellett fekvő szántóföld. Járadékföld, amelyet a háborúból hazatért emberek kaptak. **Vitéztelek** formában is említik. — ÉGy., Hnt., TARJÁNYI 1967: 17. — T2-D5.

Vitéztelek lásd **Vitéztelek**

Vörös Hadsereg utca lásd **Fő utca**

Zsidó-tábla 2013: *Zsidó-tábla*, 1993: *Zsidó-tábla*, 1970: *Zsidó-tábla*, 1968: *Zsidótábla* | *Égy zsidónak a főggye vót az külön mienkű.* — A település északi határában, a Balogh-perjés mellett fekvő szántóföld. A név *zsidó* előtagja az egykori tulajdonosának származására utal. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 7, PJFN. 13, TERGE 1968: 84. — T3-F2.

Zsombékos lásd **Zsombékos-lapos**

Zsombékos-lapos 2023: *Zsombékos-lapos*, 2013: *Zsombikos-lapos*, 1993: *Zsombékos lapos* | *Ez a legelőrész állandó vizállásos volt és mély fekvésű, mely vizben kialakultak a zsombék növények, melyek a vizből kiemelkedve füves, sűrű gyökézzel rendelkező zöld növények, tetején fészkeltek a vadkacsák és bibicek.* 1974: *Zsombokos, Zsombikos*, 1831: *Zsombokos*. — A település déli határában, a Dögös-lapos és a Sziget-vári-legelő mellett, környezeténél alacsonyabban fekvő, sík terület. **Zsombékos** formában is említik. — BENCSIK 1974a: 252, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 4. — T3-F5.

Források

ÁSZ. = FEHÉRTÓI KATALIN, *Árpád-kori személynévtár. 1000–1301.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004.

BENCSIK 1969 = BENCSIK JÁNOS, *Pásztorkodás a Hortobágy északi területein a XVIII. század végétől.* Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1969.

BENCSIK 1974a = BENCSIK JÁNOS, A paraszti közösség gazdasági tevékenysége. In: BENCSIK JÁNOS szerk., *Polgár története.* Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974. 227–323.

- BUDAI 1967 = BUDAI JOLÁN, *Újtikos földrajzi és ragadványnevei*. Kézirat. Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattára. 15653. Budapest, 1967.
- CZF. = CZUCZOR GERGELY–FOGARASI JÁNOS, *A magyar nyelv szótára 1–6*. Pest, [később] Budapest, 1862–1874.
- ÉGy. (Újtikos) 2013 = BÉRES JÚLIA élőnyelvi gyűjtése.
- ÉGy. (Újtikos) 2023 = SZÉP SZILVIA élőnyelvi gyűjtése.
- EKFT. = *Első Katonai Felmérés. 1763–1787*. URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-hungary>
- FÉNYES 1851 = FÉNYES ELEK, *Magyarország geographiai szótára, mellyben minden város, falu és puszta, betűrendben körülményesen leíratik 1–4*. Pest, 1851.
- FKnT. = BÁBA BARBARA–NEMES MAGDOLNA, *Magyar földrajzi köznevek tára*. A Magyar Nérvarchívum Kiadványai 32. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2014.
- FNESz. = KISS LAJOS, *Földrajzi nevek etimológiai szótára 1–2*. Negyedik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.
- GÖNCZY = GÖNCZY PÁL–KOGUTOWICZ MANÓ. *Magyarország megyéinek kézi atlasza. 68 vm*. 1886. URL: <https://maps.hungaricana.hu/hu/HTITerkeptar/510/>
- GÖRÖMBEI 1965 = GÖRÖMBEI ANDOR, *Polgár földrajzi nevei*. Kézirat. Szemináriumi dolgozat. Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének könyvtára. K 412. Debrecen, 1965.
- HKFT. = *Harmadik Katonai Felmérés (1:25000). 1869–1887*. URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey25000>
- Hnt. = Magyarország helységnévtára a megfelelő évből. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Kat. = *Kataszteri térképek. 19. század*. URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/cadastral>
- KIS 1991 = KIS TAMÁS, Morgó. *Magyar Nyelvőr 115* (1991): 263–267.
- KOGUTOWICZ = KOGUTOWICZ MANÓ. *Magyarország vármegyéinek kézi atlasza*. MFI Rt., Budapest, 1905. Újrakiadás Magyar Mercurius, Budapest, 2004.
- KRALOVÁNSZKY 1965 = KRALOVÁNSZKY ALÁN, Hajdú-Bihar megyei régészeti kutatás 1944–1961. *A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1962–1964* (1965): 31–45.
- LIPSKYMT. = *Lipszky János Mappa generalis Regni Hungariae című térképének szerkesztéséhez készült munkatérkép. 1799–1803*. URL: <https://maps.hungaricana.hu/hu/OSZKTerkeptar/2252/>
- LOVAS 1993 = LOVAS MÁRTON, Polgár természeti viszonyai, növény- és állatvilága. *A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1991* (1993): 39–65.
- L9.V.663 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár V. 663. Polgár nagyközség iratai. 1834–1950. – c) Közigazgatási iratok. 1858–1950. 1. doboz.
- L9.V.680 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár V. 680. Újtikos kisközség (Tiszagyulaháza–Újtikos körjegyzőség) iratai. 1945–1950. – b) Önkormányzati iratok. 1946–1950. 1. doboz.
- L9.VI.181 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár VI. 181. Bihar és Hajdú vármegyei Földmérési Felügyelőségek iratainak gyűjteménye. 1850–1950 – Ill. Polgár. 1851–1909. 2. 3. és 7. kötet.
- L9.XVII.552 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XVII. 552. Polgári Földigénylő Bizottság iratai. 1945–1948. 1. doboz.
- L9.XVII.564 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XVII. 564. Újtikosi Földigénylő Bizottság iratai. 1945–1947. 1. doboz.
- L9.XXIV.203 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XXIV. 203. Hajdú-Bihar Megyei Földhivatal iratai. 1950–1969 – c. Hajdú-Bihar megyei községek kataszteri és földbirtokpolitikai iratai. 1950–1965. 25. doboz.
- L9.XXX.474 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XXX. 474. Újtikosi Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek iratgyűjteménye. 1955–1975. – a) Új Barázda Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. 1958–1960. 1. doboz.
- MaKF. = *Magyarország Katonai Felmérése. 1941*. URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/hungary1941>
- MKFT. = *Második katonai felmérés. 1819–1869*. URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary>
- M. NEPPER 1974 = M. NEPPER IBOLYA, A polgári határ régészeti lelőhelyeinek katasztere. In: BENCsik JÁNOS szerk., *Polgár története*.

- Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974. 414–416.
- M. NEPPER–SŐREGI–ZOLTAI 1981 = M. NEPPER IBOLYA–SŐREGI JÁNOS–ZOLTAI LAJOS, *Hajdúsági halmok*. Hajdúsági Közlemények 8. Hajdúböszörmény, 1981.
- MÓDY 2006 = MÓDY GYÖRGY, Polgár és Szentmargita 1484–1612 között. In: *Historia et ars. Módy György válogatott tanulmányai*. A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Közleményei 59. Debrecen, 2006. 345–362.
- MoFntT. 2/9 = FÖLDI ERVIN szerk., *Magyarország földrajzinév-tára 2. Hajdú-Bihar megye*. Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1981.
- MOLNÁR 2005 = MOLNÁR ATTILA, Adatok a Hortobágy flórájának ismeretéhez. In: MOLNÁR ATTILA szerk., *Hortobágyi mozaikok*. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága, Debrecen, 2005. 41–72.
- MÓNUS 2001 = MÓNUS IMRE, Tiszagyulaháza rövid története. *A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve 28* (2001): 207–229.
- MTSHnt. = KOVACSICS JÓZSEF szerk., *Magyarország történeti statisztikai helységnévtára 1–16*. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 1991–2000.
- MVV. 19 = BOROVSZKY SAMU szerk., *Szabolcs vármegye*. Magyarország vármegyéi és városai. Budapest, 1900.
- NÉMETH 2023 = NÉMETH PÉTER, *A XI–XIV. századi Szabolcs megye települései*. Adattár. Nyíregyháza, 2023.
- NéprLex. = ORTUTAY GYULA főszerk., *Magyar néprajzi lexikon 1–5*. Akadémiai Kiadó Budapest, 1977–1982.
- NYÍRCSÁK 1993 = NYÍRCSÁK JÓZSEF, *Egy falu története. Emlékiratok*. Kézirat. Művelődési ház és Könyvtár, Újtikos, 1993.
- PESTY 1864/38 = *Pesty Frigyes helynévtára. 38. Szabolcs vármegye*. OSZK Kézirattár. Jelzete: Fol. Hung. 1114/38. (Szövegkiadás: MIZSER LAJOS, Szabolcs megye Pesty Frigyes 1864. évi helynévtárában. *A Jósza András Múzeum Évkönyve 42* (2000): 227–372.)
- PJFN. = PAPP LÁSZLÓ–VÉGH JÓZSEF szerk., *Hajdú-Bihar megye földrajzi nevei I. A Polgári járás*. Polgári Nagyközségi Közös Tanács, Debrecen, 1970.
- RMCsSz. = KÁZMÉR MIKLÓS, *Régi magyar családnevek szótára. XIV–XVII. század*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 1993.
- SUGÁR 1974a = SUGÁR ISTVÁN, Adatok Polgár, Szentmargita, Csösz, Kékes és Szentmiklós történetéhez. 1261–1717. In: BENCSIK JÁNOS szerk. *Polgár története*. Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974. 417–502.
- TARJÁNYI 1967 = TARJÁNYI JUDIT, *Polgár földrajzi nevei*. Kézirat. Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattára. 15651. Budapest, 1967.
- TERGE 1968 = TERGE LAJOS, *Földrajzinév-adás Polgáron és közvetlen környékén*. Kézirat. Szakdolgozat. Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének könyvtára. K 563. Debrecen, 1968.
- T1.S.11.830/16 = Charten von der Büder Controvers... 1776. – MNL Országos Levéltár S 11–15, 74, 84–86, 101, 105, 107, 115–116, 118, 139 Kormányhatósági fondokból kiemelt térképek. 17. sz.–20. sz. – S 11) Kamarai térképek. 18. sz.–1927. 830/16.
- T1.S.12.XIX.168 = Tisza átnézeti térkép Szerderkénytől T. Füredig. 1845. – MNL Országos Levéltár S 11–15, 74, 84–86, 101, 105, 107, 115–116, 118, 139 Kormányhatósági fondokból kiemelt térképek. 17. sz.–20. sz. – S 12) Helytartótanácsi térképek. 18. sz.–1935. XIX/168.
- T1.S.78.568/13–22 = Szederkény. 1866. – MNL Országos Levéltár S 78–79. Kataszteri gyűjtemény. 1786–1948. – S 78) Térképek. 1786–1948. 568/13–22.
- T1.S.78.1806/24–27 = Markt Polgár sammt Puszte Tikos in Ungarn Szabolcser Comit. 1854. – MNL Országos Levéltár S 78–79. Kataszteri gyűjtemény. 1786–1948. – S 78) Térképek. 1786–1948. 1806/24–27.
- T1.S.79.929/8 = Polgár nagyközségnek felvételi előrajza. 1870. – MNL Országos Levéltár S 78–79. Kataszteri gyűjtemény. 1786–1948. – S 79) Iratok. 19. sz.–20. sz. 929/8.
- T1.S.80.XVIII.78/1–5 = Alsó Szabolcsi Társulat. 19. sz. – MNL Országos Levéltár S 80–81 Vízrajzi Intézet. 18. sz.–20. sz. – S 80) Térképek. 18. sz.–20. sz. XVIII.78/1–5.
- T9.SzmK.38/1-66 = Cím nélkül [Polgár]. 1916. – MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XV.2. Hajdú-Bihar Megyei Levéltár kataszteri térké-

peinek gyűjteménye. 1883–1971. – e) Szabolcs vármegye. 1850–1960. SzmK.38/1–66.

T10.FM.4 = A bogácsi erdőgondnoksághoz tartozó erdők átnézeti térképe. 1938. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 4.

T10.FM.37 = Plaga Controversa Inter Possessionem Búd, ad Dominium Tokaiense spectantem et inter Terrenum Polgari ad Venerabile Capitulum Agriense spectantem. 1762. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 37.

T10.FM.44 = Planum exhibens ratam ... in praedio Sz.[ent] Margita, tabulas Bialhalmenses, et praedium Kengyel-fiók, pratum Pelyhes... 1824/1826. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 44.

T10.FM.46 = Tisza-Polgár és P.(uszta) Szt. Margita-i uradalmak térképe az 1890. évi kataszteri térkép után kibébitve. 1897. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 46.

T10.FM.48 = Praedium Tikos. [1840k.]. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 48.

T10.FM.49 = Vázrajz. A polgári 275. sz. telekkönyvi betétben foglalt 8985, 8987, 8988, 8989, h.r. számú ingatlanok megosztásáról. 1941. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 49.

T10.FM.82 = Az egri főkáptalan tiszapalkonyi és polgári parcellázásának térképe. 1935. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 82.

T10.FM.84 = Az alsó szabolcsi ártér helyszínrajza. 1880. MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 84.

T10.FM.93 = A Méltóságos és Főtisztelendő Egri Főkáptalan összes birtokainak földrajzi tér-

képe. 1883. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 93.

T10.FM.94 = T. Polgár város és környékének domborzati viszonyait feltüntető átnézeti térképe. 1896. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 94.

T10.FM.120 = A tiszapolgár-nyíregyházai helyi érdekű vasut Tikos-i és Boročkás-i részének helyszínrajza. [1901]. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 120.

T16.T.81 = A Magyar Korona országainak posta- és távirdatérképe. 1902. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.81.

T16.T.109 = Szabolcs vármegye térképe. 1904. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.109

T16.T.150 = Szabolcs vármegye közúti és kőbánya térképe. 1918. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.150.

T16.T.152 = Szabolcs vármegye. 1939. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.152.

T16.T.222 = Cím nélkül [Tisza és Bodrog ártér térképe]. [é. n.]. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.222

T16.T.373 = Szabolcs vármegye térképe. 1897. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.373.

T16.T.403 = A Magyar Népköztársaság államigazgatási térképe. 1988. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.403.

T16.T.409 = Szabolcs megye. 1893. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.409.

T16.T.462 = Cím nélkül [Debrecen és környékének katonai térképe]. 1924. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.462.

T16.T.526 = Tisza-Polgár. 1900. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.526.

T16.T.544 = Szabolcs vármegye és a Hajdu városok kerülete. [é. n.] – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.544.

T16.T.562 = Polgár. 1927. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs

és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.562.

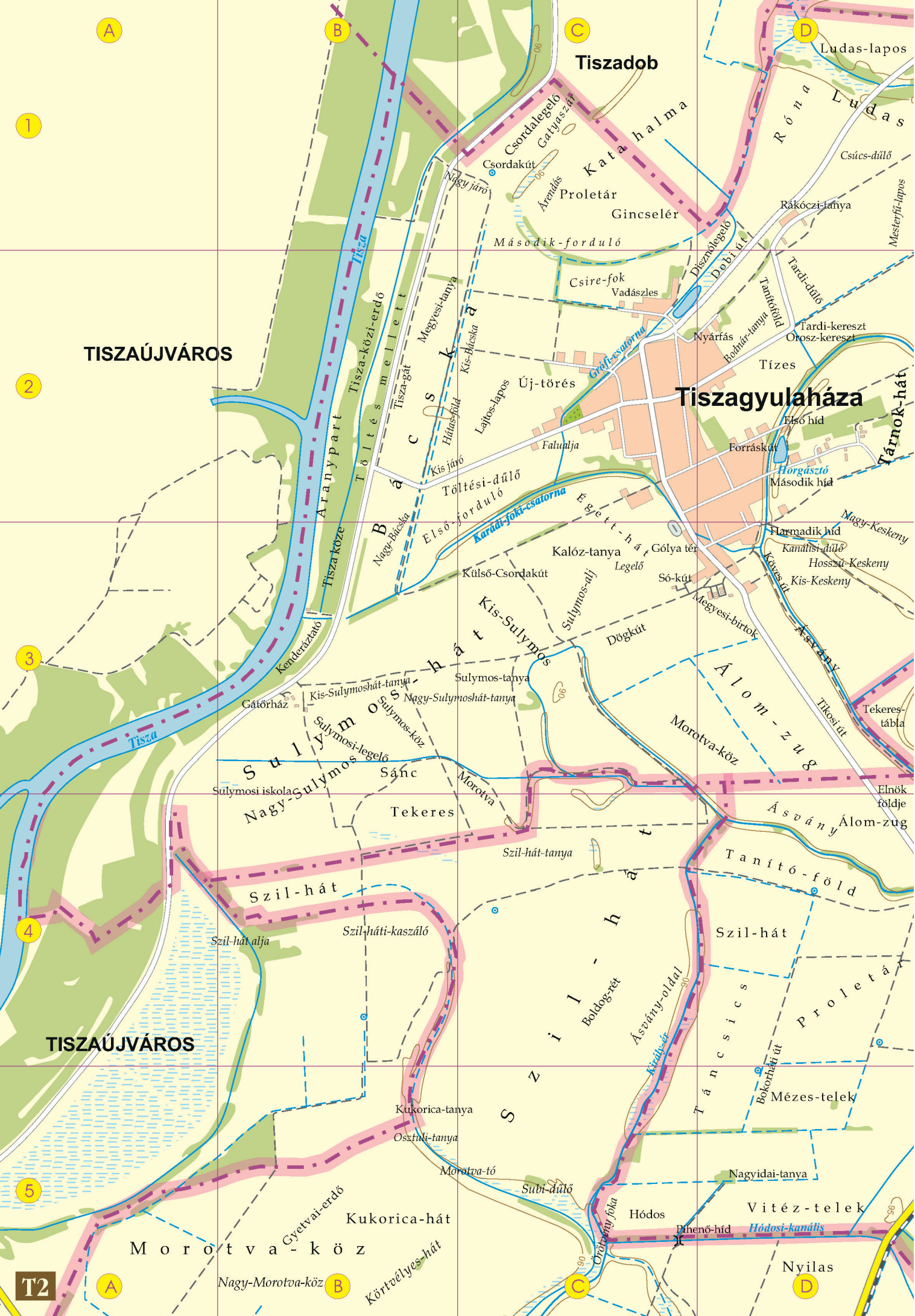
T16.T.584 = Polgár. 1943. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.584.

T21.TK.2164 = Cím nélkül [Szabolcs vármegye topográfiai térképe]. [1800–1802]. – Országos Széchényi Könyvtár TK. Önálló kéziratok térképek. 2164.

T22.B.IX.a.521 = Administrativ- und General-Karte des Königreiches Ungarn. 1858. – Hadtörténeti Intézet és Múzeum B IX a. Az Osztrák-Magyar Monarchia politikai és általános térképei. 521.

ÚMTsz. = B. LŐRINCZY ÉVA főszerk., *Új magyar tájszótár 1–5*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979–2010.

A

B

C

D

1

2

3

4

5

TISZAÚJVÁROS

Tiszadob

Ludas-lapos

Tiszagyulaháza

Tisza köz
Aranypart
Tisza-közi-erdő
Töltés melletti
Tisza-gát
Tisza-árok
Nagy-járó
Csordalegelő
Csordakút
Arenák
Proletár
Gincselér
Második-forduló
Csire-fok
Vadászles
Dobbi-út
Tardi-dűlő
Tardi-kereszt
Orosz-kereszt
Tízés
Nyárfás
Bolnár-tanya
Faluháza
Új-törés
Lajos-lapos
Hátas-föld
Kis-Bácska
Kis-járó
Töltési-dűlő
Első-forduló
Károli-fok-csatorna
Külső-Csordakút
Kis-Sulymos
Sulymos-árok
Sulymos-tanya
Sulymos-köz
Sánc
Morotva
Tekeres
Szil-hát-tanya
Szil-hát
Szil-hát-alja
Szil-hát-kaszáló
Kukorica-tanya
Osztrai-tanya
Morotva-tó
Subi-dűlő
Hódos
Vitéz-telek
Nyilas

Kenderáztató
Gátórház
Kis-Sulymoshát-tanya
Sulymosi-legelő
Nagy-Sulymos
Sulymos-iskola
Sulymos-köz
Sánc
Morotva
Tekeres
Szil-hát-tanya
Szil-hát
Szil-hát-alja
Szil-hát-kaszáló
Kukorica-tanya
Osztrai-tanya
Morotva-tó
Subi-dűlő
Hódos
Vitéz-telek
Nyilas

Kis-Sulymoshát-tanya
Sulymosi-legelő
Nagy-Sulymos
Sulymos-iskola
Sulymos-köz
Sánc
Morotva
Tekeres
Szil-hát-tanya
Szil-hát
Szil-hát-alja
Szil-hát-kaszáló
Kukorica-tanya
Osztrai-tanya
Morotva-tó
Subi-dűlő
Hódos
Vitéz-telek
Nyilas

Kis-Sulymoshát-tanya
Sulymosi-legelő
Nagy-Sulymos
Sulymos-iskola
Sulymos-köz
Sánc
Morotva
Tekeres
Szil-hát-tanya
Szil-hát
Szil-hát-alja
Szil-hát-kaszáló
Kukorica-tanya
Osztrai-tanya
Morotva-tó
Subi-dűlő
Hódos
Vitéz-telek
Nyilas

Kis-Sulymoshát-tanya
Sulymosi-legelő
Nagy-Sulymos
Sulymos-iskola
Sulymos-köz
Sánc
Morotva
Tekeres
Szil-hát-tanya
Szil-hát
Szil-hát-alja
Szil-hát-kaszáló
Kukorica-tanya
Osztrai-tanya
Morotva-tó
Subi-dűlő
Hódos
Vitéz-telek
Nyilas

T2

A

B

C

D

Morotva-köz

Vitéz-telek

Nyilas

Tiszadob

Újtikos

Mályvás

T3

Tiszadob

TISZAVASVÁRI

K a s z i b a

M á l y v á s

T4

A

B

C

D

1

2

3

4

5

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

A

B

C

D

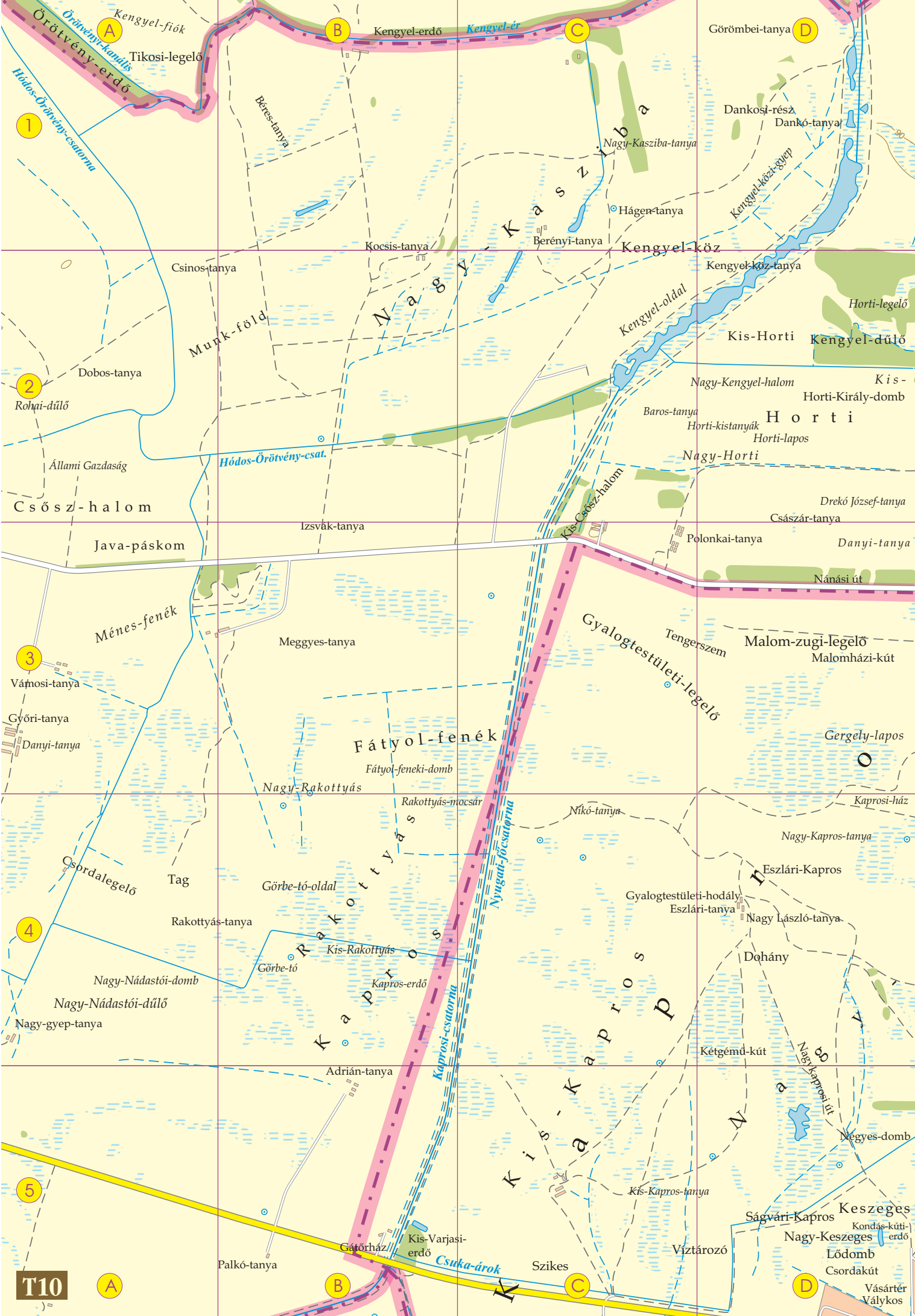
A

B

C

D

A

B

C

D

1

2

3

4

5

T10

A

B

C

D

Kengyel-fiók

Tikosi-legelő

Kengyel-erdő

Kengyel-ér

Görömbei-tanya

Órótvény-kanyar

Hódos-Órótvény-csatorna

Béres-tanya

Nagy-Kasziba-tanya

Dankosi-rész

Dankó-tanya

Kengyel-közi-gyep

Hágen-tanya

Kocsis-tanya

Berényi-tanya

Kengyel-köz

Kengyel-köz-tanya

Csinos-tanya

Munk-föld

Nagy-Kasziba

Kengyel-oldal

Kis-Horti

Horti-legelő

Dobos-tanya

Rohai-dűlő

Nagy-Kengyel-halom

Kis-Horti-Király-domb

Baros-tanya

Horti-kistanyák

Horti-lapos

Nagy-Horti

Állami Gazdaság

Hódos-Órótvény-csat.

Császár-halom

Izsvák-tanya

Kis-Császár-halom

Polonkai-tanya

Drekó József-tanya

Java-páskom

Ménes-fenék

Meggyes-tanya

Gyalogtestületi-legelő

Tengerszem

Malom-zugi-legelő

Malomházi-kút

Várhosi-tanya

Györi-tanya

Danyi-tanya

Fátyol-fenek

Fátyol-feneki-domb

Nagy-Rakotttyás

Rakotttyás-mocsár

Nikó-tanya

Gergely-lapos

Kaprosi-ház

Csordalegelő

Tag

Görbe-tó-oldal

Nagy-Kapros-tanya

Eszlári-Kapros

Rakotttyás-tanya

Görbe-tó

Kis-Rakotttyás

Kapros-erdő

Gyalogtestületi-hodály

Eszlári-tanya

Nagy László-tanya

Nagy-Nádastói-domb

Nagy-Nádastói-dűlő

Nagy-gyep-tanya

Kapros

Adrián-tanya

Kis-Kapros

Dohány

Kétegmű-kút

Nagy-Kaprosi-út

Négyes-domb

A

B

C

D

Palkó-tanya

Kis-Varjasi-erdő

Gátórház

Csuka-árok

Szikes

Víztározó

Ságyári-Kapros

Keszeges

Kondás-küti-erdő

Nagy-Keszeges

Lódomb

Csordakút

Vásártér

Válykos

KÜLÖNNYOMAT A
MAGYAR NEMZETI HELYNÉVTÁR
A BALMAZÚJVÁROSI ÉS A HAJDÚNÁNÁSI JÁRÁS HELYNEVEI
CÍMŰ KÖTETBŐL

A kötet a Magyar Tudományos Akadémia Nemzeti Kutatási Programok
Magyar Nemzeti Helynévtár Programja keretében készült.

Helynévtasz: Schwarcz Gyula
Légifotók: Civertan Grafikai Szúdió
Fotók: Harangi Mária, Hortobágyi Leader Egyesület, Szép Szilvia

© Szép Szilvia, Szálkai Tamás

© Debreceni Egyetemi Kiadó, beleértve az egyetemi hálózaton belüli
elektronikus terjesztés jogát, 2024

Kiadja a Debreceni Egyetemi Kiadó, az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja. Felelős kiadó: Soós Erika kiadóvezető
Technikai szerkesztő: Porció Veronika
Borítóterv, tipográfia: Gacsályi Gábor
Készült a Kapitális Kft. nyomdájában.

NO

